

ЗМІСТ

Засідання сорок шосте, ранкове (Вівторок, 16 січня 2018 року)

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...2
Розгляд проекту Закону «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях»	...14
Інформація про створення міжфракційних депутатських об'єднань:	
«Правозахисна коаліція»	...96
«Питна вода»	...96
«Коаліція на підтримку плану економічного розвитку та інвестицій – плану Маршалла для України»	...96

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ СОРОК ШОСТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
16 січня 2018 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку, шановні колеги! Прошу заходити до залу, приготуватися до реєстрації.

Прошу зареєструватися.

У сесійному залі зареєструвалися 345 народних депутатів. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Шановні колеги, сьогодні у нас надзвичайно важливий день. Як я і обіцяв на попередньому засіданні, цей тиждень ми розпочнемо з розгляду проекту закону [№ 7163](#) про деокупацію. Це об'ємний, але водночас дуже важливий і знаковий законопроект, тому я прошу всіх народних депутатів максимально активно взяти участь і в обговоренні, і в голосуванні за даний законопроект. Я переконаний, сьогодні ми повинні його прийняти в цілому, і відсьогодні згідно з рішенням Верховної Ради України Російська Федерація повинна бути визнана країною-агресором. Також сьогодні пропонуватиметься включити до порядку денного сесії законопроект [№ 7428](#) для прийняття рішення про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2018 році для проведення спільних навчань. Блок питань безпеки і оборони має важливі знакові питання, і я сподіваюся на злагоджену і ефективну роботу у Верховній Раді України.

Але хочу нагадати, що сьогоднішній робочий день розпочинається з 30 хвилин виступів від уповноважених представників депутатських фракцій і груп. Прошу фракції і групи записатися на виступи з трибуни. Прошу представників усіх фракцій записатися на виступи. Будь ласка.

Від «Народного фронту» до слова запрошується лідер фракції Максим Бурбак. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю (одноmandatний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Ще минулого року ми зверталися до всіх вас, до наших громадян України з тим, що перший робочий тиждень нового року ми розпочнемо з розгляду у другому читанні законопроекту, який вперше і врешті-решт визнає Росію країною-агресором. Це дуже важливий законопроект, і сьогодні в цьому залі ми розставимо всі крапки над «і», покажемо нашим громадянам, хто дійсно є патріот, який вболіває за нашу країну, що бореться з агресором – Російською Федерацією, а хто просто є колаборантом. Цей законопроект дуже важливий, тому що вперше у ньому Росія визначається як агресор. Це перше.

Друге. Визначається статус окупованих територій – як Криму, так і Донбасу. Це дозволить нам підвищити нашу присутність в міжнародних судах з тим, щоб виробити консолідовану позицію і позиватися до Росії, яка тепер відповідатиме як країна-окупант за всі злочини, нестиме політичну, кримінальну і матеріальну відповідальності за те, що вона створила на тимчасово окупованих територіях.

Деякі з вас скептично ставилися, коли у 2014 році урядом Арсенія Яценюка було прийнято рішення щодо позову «Нафтогазу України» до «Газпрому». Всі казали, що неможливо виграти. Але цього року всі святкували, тому що ми здобули перемогу у Стокгольмському арбітражі і повернули нашій державі 55 мільярдів доларів, незаконно сплачених і нарахованих нам країною-агресором.

Тому це рішення дозволить нам суттєво поліпшити наші позиції в міжнародних судах. Тепер уже Міністерство юстиції повинно подавати позов проти країни-агресора. Врешті-решт, цей законопроект дозволить ефективніше воювати з агресором на сході України.

Тому я звертаюся до всіх відповідальних депутатів, не політиканів, а тих, які вболівають за нашу країну: чи хтось з вас не визнає Росію країною-агресором і що вона вчиняє злочини з 2014 року на нашому сході України? Я це визнаю. Чи хто з вас не хоче підтримати Україну в позовах до країни-агресора для того, щоб захистити наших громадян від того свавілля, яке коїться зараз у Криму і на Донбасі? Я з цим згоден.

Тому я звертаюся до всіх, незважаючи на позиції фракцій, політичних партій, ви повинні сьогодні бути політично відповідальними громадянами України і віддати всі свої голоси за те, щоб урешті-решт законопроект про повернення окупованих територій був прийнятий у цьому сесійному залі. Це сьогодні випробування для парламенту, і я впевнений, що український парламент з гідністю пройде його.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

До слова запрошується представник «Блоку Петра Порошенка», голова фракції Артур Герасимов. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні виборці! Перш за все дозвольте мені від імені фракції партії «Блок Петра Порошенка» щиро привітати українців з Новим роком та Різдвом Христовим. Бажаю всім громадянам здоров'я, достатку і головне – миру. Новий рік Верховна Рада починає з низки законопроектів, які спрямовані на зміцнення обороноздатності й відновлення суверенітету України. Серед них особливу вагу має проект Закону «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях», що є реалізацією стратегії Президента України з цього питання. Цей документ втілює чітку та послідовну позицію Президента України, яку повністю поділяє фракція партії «Блок Петра Порошенка». Україна не здасть жодного метра ворогові і не відгородиться від своїх громадян на поталу терористам та окупантам.

Наступне. Фракція партії «Блок Петра Порошенка» висловлює свою підтримку ініційованому Президентом України законопроекту [№ 7440](#) про створення Вищого антикорупційного суду. Над редакцією цього законопроекту працювала команда міжнародних експертів, які були у складі співавторів Закону «Про Національне антикорупційне бюро України». У своїй роботі вони чітко дотримувалися усіх рекомендацій Венеціанської комісії. Однак, для ефективного і якісного доопрацювання законопроекту необхідна участь усіх сил парламенту.

Тому пропонуємо колегам з інших фракцій та груп також провести зустрічі із командою експертів, причетних до розробки законопроекту. Я думаю, що вони будуть готові дати відповіді на всі запитання.

Далі. Події в інформаційному полі в останні дні оголили гостру необхідність підвищення ефективності нашої протидії поширенню неправдивої інформації у ЗМІ. Зараз весь прогресивний світ приділяє особливу увагу цьому питанню. Франція, Німеччина, інші країни світу створюють законодавчу базу для боротьби з поширенням брехні за допомогою медіа.

Фракція партії «Блок Петра Порошенка» закликає Комітет з питань свободи слова та інформаційної політики створити робочу групу для розробки відповідного документа. Насамперед своє бачення подолання проблеми розповсюдження брехні повинні подати самі журналісти. Адже, як показує досвід останніх днів, жертвами фейків стають не лише звичайні громадяни, а й співробітники поважних видань.

Тому ми закликаємо представників засобів масової інформації, громадськості, експертного середовища долучитися до цієї роботи. Також фракція партії «Блок Петра Порошенка» вчергове наголошує на необхідності вирішення і кадрових питань парламенту. Це стосується обрання аудитора НАБУ, обрання суддів Конституційного Суду тощо.

Також наша фракція привертає вашу увагу до необхідності розгляду законопроектів, ініційованих Президентом України, щодо скасування електронного декларування для громадських організацій. Мова йде про законопроекти [№ 6675](#) та [№ 6674](#).

Також просимо включити до сьогоднішнього порядку денного законопроект [№ 7363](#) про деконцентрацію повноважень у сфері земельних відносин. Це президентський законопроект, який спрямований на посилення реформи децентралізації, на посилення боротьби з корупцією у сфері земельних відносин та посилення захисту від рейдерства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У нас сьогодні буде блок питань «включення до порядку денного сесії», і я запропоную, щоб законопроект № 7363 був включений до порядку денного цього тижня. Дякую дуже вам.

Від групи «Воля народу» до слова запрошується Лабазюк Сергій Петрович.

ЛАБАЗЮК С.П., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 188, Хмельницька область, самовисуванець). Шановні колеги! Шановний пане Голово! Дорогий український народ! Сесійний зал Верховної Ради завжди був місцем прийняття фундаментальних рішень: тут приймали Декларацію про державний суверенітет, з цієї трибуни озвучували Акт проголошення незалежності, саме в цьому залі ми прийняли рішення про припинення кровопролиття на Майдані у 2004 році. Народні депутати в найвідповідальніші моменти історії брали на себе всю повноту відповідальності. Сьогодні саме один з таких днів, з таких моментів.

Було багато спекуляцій навколо законопроекту про реінтеграцію Донбасу: тотальна зрада – від одних і тотальна перемога – від інших. Очікувати дива від прийняття в цілому законопроекту № 7163 не варто. Росіяни та їхні бойовики в один момент не покинуть території, ми всі це чудово розуміємо. Україні доведеться пройти довгий і непростий шлях повернення своїх територій. Але, щоб це відбулося, ми сьогодні маємо взяти всю відповідальність на себе і закласти для цього законні правові підвалини. На моїй пам'яті жодна ініціатива так ретельно і кардинально не обговорювалася і не опрацьовувалася до другого читання, як законопроект про реінтеграцію Донбасу. Парламент фактично переписав з нуля поданий законопроект.

Тому депутатська група «Воля народу» закликає всі фракції та групи без політиканства підійти до цього питання. Нині Україна на роздоріжжі. Якщо ми не хочемо, щоб на сході закріпилося нове Придністров'я, треба діяти.

Колеги, питання безпеки нерозривно пов'язане з економічною стабільністю і розвитком. Один з факторів, що гальмує економіку, – тотальний провал приватизації. Країна до цього часу не може відійти від жахів 1990-х – «прихватизації». У нас Фонд держмайна пишається тим, що за 26 років своєї діяльності приніс до бюджету 118 мільярдів гривень, але ж у нас сьогодні дефіцит Пенсійного фонду тільки за один рік 140 мільярдів гривень.

Нині у державній власності перебувають понад 3,5 тисячі державних підприємств, дві третини з них збиткові. Держава продовжує неефективно управляти, а платники податків фінансувати своїми грошима ці підприємства.

Наша депутатська група переконана: за таких умов єдино можливий варіант – прийняти у другому читанні та в цілому законопроект [№ 7066](#) про приватизацію. Держава нарешті має вийти з цього зачарованого кола. Україна має потенціал, щоб стати економічно розвинутою та заможною, але для цього потрібна прозора, ефективна та прогнозована робота на всіх рівнях.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від фракції «Самопоміч» до слова запрошується... Роман Семенуха передає слово для виступу Олегу Березюку. Будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Вельмишановні пані й панове! Бідні, залежні й обдурені, саме такими людьми можна керувати і маніпулювати. Реальність є такою, що у високогірних районах Карпат і в інших регіонах сотні, тисячі людей живуть без зарплати декілька місяців. Бідні, залежні й обдурені.

По країні закривається дрібний бізнес. Чому? Непомірні тарифи на електрику, тепло, ціни на паливо не дозволяють функціонувати, а купівельна спроможність людей в Україні є практично на нулі. Бідні, залежні й обдурені. Нарешті парламент голосно заговорив, що Росія – агресор, території окуповані, і маємо дати гідну відсіч. Чому раптом парламент так заговорив: сміливо і відверто? Тому що на третій рік війни створив гібридний закон, який дурить людей. Закон, в якому так і немає слова «війна»: війна Росії проти України. А створені заходи, якими буде керувати не українська держава, а просто одна людина. У законі, в якому так і не з'явилася дата війни, яка буде захищати тих українців, які залишилися на окупованій території, і воїна, який у війні захищає українську землю. У цьому законопроекті так і немає окупованих територій, а є територія, яку визначать, на якій буде заходитися – хто? – армія окупанта.

Цей законопроект, який сьогодні розглядатиметься у парламенті, це – обдурення українських людей. Під красивими словами в преамбулі немає жодної відповідальності у тілі проекту закону у ворога, віковичного ворога України. Цей законопроект не для української державності й незалежності, він...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дайте, будь ласка, ще 30 секунд, щоб завершити.

БЕРЕЗЮК О.Р. Цей законопроект служить на угоду Мінським угодам і Росії, яка в гібридний спосіб буде знищувати українську суверенність і українську незалежність. Не можна домовлятися з тигром, коли твоя голова в його пащі! Цей законопроект сьогодні має бути доопрацьований у другому читанні і тільки за наявності дати війни, окупації і відповідальності ворога може бути прийнятий в цьому парламенті, бо потрібен для української незалежності і суверенності.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **ПАРУБІЙ А.В.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від Радикальної партії до слова запрошується лідер Радикальної партії Олег Валерійович Ляшко. Будь ласка, Олегу Валерійовичу.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія. Шановні українці! Шановні колеги! З нового року набула чинності норма Угоди про асоціацію з Євросоюзом, якою забороняється купувати молоко у селян з приватних господарств.

14 мільйонів людей живе в українському селі. Переважно їхні заробітки – від продажу молока, від городини. У результаті того, що влада прийняла на себе таке зобов'язання, сьогодні дуже суттєво впала ціна на молоко: купляли в людей по 5 гривень за літр, тепер – 2 гривні за літр. Зараз забороняють людям купувати і продавати молоко, а перекупники відмовляються приймати молоко у селян. Через місяць набуде чинності ще одна норма, яка забороняє продавати городину, яку селяни виростили у своєму господарстві.

У мене запитання до уряду, до Президента, до парламентської більшості: за рахунок чого жити українським селянам? Тому треба припиняти цю політику.

Натомість нам розказують, що угода з Євросоюзом дає можливості реалізовувати свою продукцію. Давайте подивимося, скільки продукції реалізували: за 10 днів цього року вичерпана річна квота на продаж без мита до Євросоюзу кукурудзи, пшениці, меду, соків, інших товарних позицій, а 355 днів наша продукція має продаватися до Євросоюзу, і ми маємо сплачувати мито. Внаслідок цього вона стає дорожчою і менш конкурентоздатною.

Чому влада не «рубас вікно» на інші ринки, крім Європи? А саме: Китаю, Ірану, Саудівської Аравії, інші ринки! Для того, щоб продавати свою готову продукцію, а не торгувати сировиною. Один із віце-прем'єрів хвалиться, на своїй сторінці у *Facebook* виставила: п'ять країн Євросоюзу печуть хліб з нашого зерна. Немає чим хвалитися, тому що минулого року продали 40 мільйонів тонн зерна замість того, щоб продати борошно, хлібобулочні вироби, макарони із українського зерна, щоб переробка була в українському селі. А не вивозимо зерно, потім в Україну завозять французькі булочки, макарони, спагеті, лапшу вішають на вуха нашим людям і розказують про переваги імпорту. Ніколи ніде у світі не люблять жебраків і «попрошаек». Для того щоб бути сильними, ми повинні торгувати своєю продукцією і захищати національного виробника.

Тому ми вимагаємо від уряду ініціювати перегляд Угоди з Євросоюзом, збільшення квот на постачання нашої продукції без мита, пошук нових ринків, відмову від зобов'язання про заборону продажу українського молока. Кажуть, що погане українське молоко, неякісне – хочуть просто, щоб вирізали корів, а потім будемо пити якісну польську, білоруську, голландську і всю іншу бодягу, а наші люди будуть ходити побиратися. Ми – проти цієї політики, ми – за те, щоб Україна була сильна, щоб українські люди заробляли, щоб українці були багаті і мали достойне життя (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від фракції «Батьківщина» до слова запрошується Рябчин. Будь ласка, пане Олексію.

РЯБЧИН О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина», Донеччина. Сьогодні Верховна Рада розглядатиме проект Закону «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях». Влада вже довгий час створює хибне очікування, маніпулює з назвою цього законопроекту. Це ніяк не реінтеграція і не деокупація. Дива не станеться у випадку, якщо Верховна Рада сьогодні проголосує за цей законопроект: і окуповані території до нас не повернуться, і Росія не піде геть.

Що є в цьому законопроекті? Нарешті на четвертий рік війни окупація називається окупацією, називається держава-агресор та посилюється захист наших військових. На жаль, ще йдуть консультації для того, щоб усунути ті вади законопроекту, які в ньому залишилися, а саме: правозахисна ланка, і є вимоги наших українських і міжнародних правозахисників – посилити захист цивільного населення в разі прийняття цього законопроекту. Ідуть консультації, я сподіваюся, що компроміс буде знайдений.

Принципова позиція «Батьківщини» – захищати людей, щоб у мирному Маріуполі, у мирному Слов'янську, у мирному Сєвєродонецьку люди відчували себе українцями, гідними цієї нації.

Звертаюся до дипломатів. Якщо нарешті на четвертий рік ми назвемо війну – війною, агресію – агресією, окупацію – окупацією, у вас буде більше роботи. Якщо десь в якихось націях не знають, що у нас війна, і є окуповані території, ви повинні будете це донести.

Звертаюся до наших військових, які пам'ятають, як їм Президент обіцяв закінчити війну – війну, а не АТО – за тиждень. Ми посилюємо ваш захист, безпеку, однак ми не посилюємо рівень контрабанди, яку кришують ваші керманічі, і цього не буде.

Звертаюся до людей, які зараз живуть на окупованому і підконтрольному Донбасі. Ми посилюємо ваш захист. Поправка, яка врахована «Батьківщиною», що допомагає вам позиватися до держави-агресора, забирає судовий збір, і не треба платити 7, 8, 10 тисяч для

того, щоб просто подати позов до суду, якщо ви втратили майно або була завдана шкода вашому здоров'ю. І це на четвертий рік!

Сподіваюся, що після баталій у сесійному залі ми вийдемо на компромісну редакцію цього законопроекту, і влада нарешті на четвертий рік почне розбудовувати український Донбас, почне створювати зону контрасту на територіях Донецької та Луганської областей, які ми контролюємо, щоб потяги до Маріуполя, Лисичанська не йшли по 18-20 годин, щоб дороги, які є найгіршими в Україні – найгіршими в Україні! – нарешті почали будуватися, щоб утеплювалися школи, розбудовувалася мережа лікарень для того, щоб люди відчували гідність, українську владу.

Я сподіваюся, що саме після прийняття цього законопроекту...

ГОЛОВУЮЧИЙ. 30 секунд, будь ласка.

РЯБЧИН О.М. Є «червоні лінії» «Батьківщини»: жодної згадки про Мінськ; жодної згадки про міжнародні угоди, які легітимізують де-факто Мінськ; повинна залишитися згадка про Крим, тому що Крим і Донбас – це Україна, і для нас це принципова річ; жодного кришування контрабанди; захист наших військових та захист цивільного населення. Це «червоні лінії» для фракції «Батьківщина».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від групи «Партія «Відродження» Андрій Шипко. Будь ласка, пане Андрію.

ШИПКО А.Ф., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 35, Дніпропетровська область, самовисуванець). «Відродження», Дніпропетровщина, місто Нікополь, місто Покров, Нікопольський район. Шановні народні депутати! Дорогі українці! Хочу всіх привітати з Новим роком і Різдвом Христовим. Христос народився! – Славимо його! Хочу, щоб новий рік приніс нашій країні мир, злагоду у суспільстві, добробут в оселі, щоб політики приймали мудрі рішення, щоб реформи таки робилися з людським обличчям.

На жаль, сьогодні більшість українців зневірилась у позитивному русі в нашій країні. Як люди можуть вірити, коли за останні декілька років ВВП упав у два рази, відтік інвестицій становив 14 мільярдів, спад промисловості, бізнес ледь-ледь виживає, а ще при цьому є кредити, яких нічим повертати. Єдине, що бачать люди, – це як зростають тарифи. І на цей рік заплановано підняття тарифів на електроенергію до 16 відсотків, на водопостачання – у середньому на 10 відсотків. Так не може бути, так не повинно бути. Не можуть люди більше половини своїх доходів віддавати за комуналку. Або зарплати і пенсії треба робити європейські, або тарифи українські.

Тому група «Партія Відродження» вимагає таке.

Перше. Створити тимчасову слідчу комісію Верховної Ради, залучити міжнародних експертів і провести незалежну експертизу економічності, обґрунтованості цін на газ і електроенергію. І до висновків комісії ввести мораторій на підвищення тарифів.

Друге. Уряд повинен зробити чіткий план економічних реформ не під диктовку МВФ, а свій власний план і свій власний шлях, виходячи з наших реалій і з наших національних інтересів.

Третє. Пріоритетом року повинна стати відповідальність влади за свої дії чи за бездіяльність. Сьогодні детектором безвідповідальності Міністерства охорони здоров'я є спалах кору в Україні, перебої з поставками вакцин, відсутність роботи з населенням, розвал санітарно-епідеміологічної служби. Все це веде до епідемії. Замість роз'яснень про необхідність вакцинації МОЗ дає прес-конференції та піар-шоу про так звану медичну реформу. Замість інформації про вакцину людям розповідають про економію коштів на вакцинах, а на запитання журналістів щодо щеплення радять шукати інформацію в *Google*. Догуглилися, що в ХХІ столітті ми маємо смерті від хвороб, про які вже забув увесь цивілізований світ!

Наша депутатська група «Партія «Відродження» вимагає заслухати на цьому тижні звіт виконувача обов'язків міністра охорони здоров'я щодо спалаху кору та надати повну і достовірну інформацію про вакцинації в Україні. А на цьому слові будьте здорові!

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Заключний виступ від фракції «Опозиційний блок» – Вілкул. Будь ласка.

ВІЛКУЛ О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановний народе України! Хочу розпочати свій виступ з конструктивної пропозиції до депутатського корпусу. Закликаю народних депутатів нарешті згадати про те, що Верховна Рада є незалежним органом, а не політичним придатком Адміністрації Президента, Кабінету Міністрів та акціонерів деяких великих парламентських фракцій. На жаль, ця Верховна Рада увійде в історію України як така, що призвела країну до економічної розрухи, рекордної міграції громадян, яка виявилася нездатною забезпечити мир у країні.

Відповідально заявляю, що українська правляча еліта живе у паралельній реальності. За минулий рік я провів сотні зустрічей з людьми в різних регіонах країни і можу сказати, що люди знаходяться у найглибшій депресії за всі роки незалежності. Більшість українців зустріли Новий рік у розпачі, жаху від комунальних тарифів і цін, страху перед завтрашнім днем, розуміючи, що держава усунулася від своїх соціальних зобов'язань і залишила їх сам на сам з їхніми проблемами.

Шановні колеги з провладних фракцій, закликаю вас вийти з паралельної реальності. Поки ви сперечаєтеся про аудиторів НАБУ, думаєте, який ще закон про війну прийняти, всерйоз говорите про те, що в Україні йде боротьба з корупцією, ми щодня втрачаємо наших громадян, свою незалежність і суверенітет. Влада повністю усунулася від захисту суспільства під час провальних реформ, які за своєю суттю виявилися не економічними реформами, а економічними та соціальними експериментами над людьми. Наголошую, що ситуація в економіці потребує термінових заходів.

Я вважаю, що керівництво Кабінету Міністрів у найближчий час повинно пояснити, яким чином воно планує утримати економічну ситуацію в країні у найближчі півроку. Я навіть не кажу про розвиток, якого від цього уряду ніхто не чекає. У нас гряде рік рекордних виплат за зовнішніми позиками, наша економіка практично вичерпала всі внутрішні ресурси, промисловість виживає з останніх сил, зірвана робота із залучення іноземних інвестицій. Цей перелік ще можна продовжувати дуже довго. Ми всі бачимо, що відбувається з курсом гривні та цінами на товари і продукти.

Прошу вважати мій виступ офіційним запитом до Прем'єр-міністра України, не просто відзвітувати про свою роботу, а й представити план дій на найближчі півроку щодо стабілізації економічної ситуації в країні. У мене є величезна кількість фактичних, підкреслюю, фактичних, а не політичних запитань, які накопичилися до Прем'єр-міністра і всієї команди уряду. Думаю, що не лише у мене.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, виступи від фракцій і груп завершені.

Шановні колеги, перед тим як перейти до розгляду питань порядку денного, хочу повідомити, що сьогодні захисники Донецького аеропорту відзначають День українського кіборга, День захисників українського аеропорту, українських героїв, які продемонстрували незламність у боротьбі проти російського агресора. Прошу всіх вшанувати хвилиною мовчання пам'ять наших воїнів, які загинули в обороні Донецького аеропорту.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Героям слава!

Переходимо до розгляду першого питання порядку денного.

На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях» ([№ 7163](#)).

До доповіді запрошую секретаря Комітету з питань національної безпеки і оборони Вінника Івана Юлійовича. Зважаючи на те, що була дуже довга, системна дискусія у комітеті, за необхідності я додам додатковий час для виступу для того, щоб ви могли доповісти логіку комітету. Сподіваюся, що у ході нашої дискусії ми зможемо вийти на ту редакцію, яка буде підтримана у цьому залі, а також, що ми зможемо сьогодні прийняти рішення про визнання Росії агресором.

Пане Іване, будь ласка, запрошую вас до слова.

ВІННИК І.Ю., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 184, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»).
Доброго ранку, шановні колеги! Напевно, символічним і знаковим є те, що законопроект про деокупацію у другому читанні ми розглядаємо у день, коли вшановуємо подвиг українського воїна – захисника Донецького аеропорту. Я дуже сподіваюся, що сьогоднішній день буде результативним у Верховній Раді, ми проголосуємо необхідні визначення, запропоновані Президентом України, необхідні норми, необхідне правове регулювання, потрібне нам сьогодні для звільнення територій, для захисту прав та свобод громадян України, які тимчасово знаходяться на окупованих територіях, і для поновлення у повному обсязі конституційного ладу на територіях, які сьогодні захоплені Російською Федерацією.

Законопроект № 7163 був внесений у Верховну Раду і прийнятий як невідкладний за ініціативою Президента у першому читанні 6 жовтня. Після того він був відправлений у Комітет з питань національної безпеки і оборони. На засіданні комітету була створена робоча група з метою його доопрацювання до другого читання, адже комітет отримав близько 700 поправок до цього законопроекту, а також зауваження від силових відомств, від наших міжнародних партнерів. Шість фракцій парламенту подавали зауваження до цього законопроекту як депутатські поправки. Окремі депутати теж долучилися до роботи. Комітет залучав науковців, і треба відзначити особливу допомогу професора Василенка у цьому питанні, Надзвичайного і Повноважного Посла України.

Ми не можемо не відзначити роботи всіх фракцій парламенту, які подавали поправки, і подякувати їм за це. Дійсно, завдяки цим поправкам, треба відзначити, законопроект став досконалішим, серйознішим, потужнішим, більш небезпечним для Російської Федерації і, безумовно, ще більш потрібним Україні.

Про що цей законопроект? Насамперед він законодавчо визначає Російську Федерацію країною-агресором, країною-окупантом; законодавчо визначає, які території є окупованими; надає відповідні повноваження силовим відомствам реалізовувати всі заходи, необхідні для того, щоб ці території були деокуповані, звільнені від Російської Федерації. Цей законопроект визначає параметри захисту цивільного

населення, юридичний статус, статус документів, правочинів, які здійснюються на тих територіях, де-факто визнаючи їх нікчемними, таким чином засуджуючи будь-які спроби Російської Федерації легалізувати свою присутність.

Безумовно, цей законопроект діє без шкоди для невід'ємного суверенного права забезпечити звільнення своїх територій від російського агресора незалежно від того, чи це в Донецькій, Луганській областях, чи в окупованому Криму.

Президент України як Верховний Головнокомандувач на особливий період під час здійснення заходів забезпечення національної безпеки та оборони, впроваджених...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доповідач просить ще 2 хвилини. Я думаю, що заперечень немає, додаю 2 хвилини.

ВІННИК І.Ю. Президент України отримає всі необхідні та достатні повноваження для здійснення своїх функцій як Верховного Головнокомандувача.

Окрім того, в перехідних положеннях ми врегулювали дуже багато суперечливих питань – як, наприклад, скасування нарешті вільної економічної зони «Крим», у нас такий закон є чинним.

Ми надаємо дуже потрібне право громадянам України звільнятися від сплати судового збору щодо майнових позовів, які вони подають по відношенню до країни-агресора. Чітко встановлено, що вся відповідальність за завдання будь-яких матеріальних чи нематеріальних збитків покладається на країну-агресора.

Шановні колеги, я пропоную побудувати роботу наступним чином. Ми зараз пройдемо по поправках. Всі бажані зможуть їх обговорити, я буду максимально коментувати від комітету. Після того ще, напевно, будуть якісь принципові позиції від фракцій, які ми заслухаємо і, можливо, спільно з вами приймемо рішення врахувати їх під стенограму.

Комітет окремо розглядав зауваження Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, частину з яких ми теж рекомендуватимемо імплементувати у фінальний текст законопроекту під стенограму. Безумовно, все це треба буде голосувати з необхідним техніко-юридичним доопрацюванням на рівні комітету. Тому що це

надзвичайно складний законопроект, і кожна кома, крапка, кожне слово, яке вживане, можуть мати суттєве юридично-правове значення.

Тому закликаю всіх до конструктивної роботи і наперед дякую за підтримку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, переходимо до розгляду поправок. Прошу авторів поправок приготуватися. Я буду зачитувати ті поправки, які були відхилені. Якщо хтось захоче поставити на підтвердження, він зможе це зробити шляхом підняття руки.

Поправка 1. Не наполягає.

Поправка 2. Не наполягає.

Поправка 3. Наполягає.

Дерев'яно. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 87, Івано-Франківська область, політична партія «Воля»). Доброго дня, шановні колеги! Доброго дня, шановні українці! Моя поправка стосувалася того, щоб ми у такому важливому законопроекті щодо відновлення державного суверенітету України над тимчасово окупованими країною-агресором Російською Федерацією територіями, чітко сказали про те, що ми говоримо не тільки про Донецьку та Луганську області, а фактично йдеться про всю окуповану територію, і анексовану в тому числі. Також ми не повинні забувати, що маємо сьогодні окупований країною-агресором Крим.

Тому моя поправка стосувалася того, щоб назву викласти в такій редакції: «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими Російською Федерацією територіями України». Мається на увазі, в тому числі й Кримом, не включаючи тільки Донецьку і Луганську області.

Дякую за увагу і прошу підтримати. Прошу проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Іване.

ВІННИК І.Ю. Комітет, дійсно, отримав 37 поправок до назви законопроекту. Деякі з них ми врахували редакційно. Але ми

категорично заперечуємо, що цей законопроект якимось чином диференціює повноваження України щодо звільнення окупованих територій – чи то Криму, чи то Донецької, Луганської областей.

Хочу наголосити, що на пропозицію однієї з фракцій парламенту до цього проекту закону був імплементований принцип, який латинською мовою звучить: *mutatis mutandis*. Це означає, що якщо ті норми щодо Донецької, Луганської областей будуть сьогодні проголосовані, вони повною мірою діють з необхідністю відповідних змін по відношенню до Криму, так само як закон щодо Криму з відповідними змінами назв та адміністративних одиниць діє по відношенню до Донецької, Луганської областей. Тому ми цю поправку відхилили, як, власне, відхилили більшість з них, тому що статтею 116 Регламенту забороняється після першого читання суттєво змінювати зміст назви законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Ставлю на голосування поправку 3 народного депутата Дерев'янка. Комітетом вона відхилена. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати. Комітет – проти.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправка 4. Не наполягає.

Поправка 6. Купрій. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

КУПРІЙ В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 29, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Учора ввечері по всіх засобах масової інформації показували Ірину Луценко, представника Президента України, яка вказувала на те, що ми маємо проголосувати цей проект закону відповідно до стратегічного бачення Президента, як він бачить розвиток подій.

Я вважаю, що ми передусім маємо врахувати парламентську стратегію, оскільки нещодавно відбулися парламентські слухання на тему: «Стратегія реінтеграції в Україну тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополь: проблемні

питання, шляхи, методи та способи». Тобто були ухвалені відповідні рішення. Прошу вставити посилання на ці парламентські слухання в преамбулу, і в цьому був сенс нашої поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 6 групи народних депутатів, і серед них Купрія. Комітет її відхилив. Хто підтримує дану поправку, прошу голосувати.

«За» – 45.

Рішення не прийнято.

Поправка 7. Чубаров. Будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Ми є свідками, які спекуляції відбуваються навколо Мінських домовленостей, оскільки у них не було жодним чином зафіксовано Крим. Навіть деякі наші партнери намагаються нам сказати про те, що, мовляв, давайте пріоритет на Донбас, а потім, в далекій перспективі, – Крим.

Щоб такого не було, я все-таки хочу, щоб ми дуже чітко визначилися щодо назви цього проекту закону. Тому я наполягаю на тому, що проект закону має носити таку назву, щоб це стосувалося всіх окупованих і неконтрольованих територій, тобто виключити слова «Донецької та Луганської областей».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Іване.

ВІННИК І.Ю. Насамперед треба припинити порівнювати дуже важливий, але все-таки дипломатично-політичний пакт – Мінські домовленості – з проектом закону, який ми сьогодні розглядаємо. Це речі важливі, але їх не треба порівнювати і намагатися імплементувати одне в друге.

Що стосується Криму, то хочу наголосити, що в преамбульній частині проекту закону, підготовленого до другого читання, згадана одна єдина резолюція Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, яка

була прийнята ще 27 березня 2014 року. Вона стосується суто Криму, щодо легітимності проведення в Автономній Республіці Крим референдуму та закликає міжнародні співтовариства не визнавати будь-яку зміну статусу Автономної Республіки Крим. Тому комітет наголошує на тому, що ми максимально намагалися зробити цей проект закону уніфікованим до окупованих територій, і, на моє глибоке переконання, ми його зробили.

Це ніяким чином не стосується назви, яку ми не можемо змінити у зв'язку з обмеженнями відповідно до статті 116 Регламенту Верховної Ради.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 7. Хто її підтримує, прошу голосувати. Комітет – проти.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Поправка 8. Не наполягає.

Поправка 10. Не наполягає.

Поправка 9. Мусій. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

Мусій передає слово Андрію Антонищаку. Будь ласка.

АНТОНИЩАК А.Ф., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Ми наполягаємо на розгляді нашої поправки 9. Текст поправки звучить так: назву законопроекту пропонується викласти в такій редакції: «Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях, а також щодо визначення статусу Автономної Республіки Крим та міста Севастополь як тимчасово окупованої території».

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Роз'яснення від комітету щодо цих 37 поправок, що стосуються назви, вже прозвучали, тому тільки за вимогою авторів ставимо на голосування.

Ставлю на голосування поправку 9. Прошу визначатися. Комітет – проти.

«За» – 64.

Не підтримано.

Поправка 10. Не наполягають.

Поправка 12. Не наполягають.

Поправка 13. Крулько. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Мою поправку враховано редакційно. Граматичні помилки виправили цілком правильно: не «над» тимчасово окупованими, а «на» тимчасово окупованій території. Але що не враховано і що важливо? Цей проект закону має бути універсальний і повинен стосуватися не лише Донецької і Луганської областей, а обов'язково має стосуватися Криму і міста Севастополь – ті території, які з юридичної точки зору так само окуповані російським агресором.

Тому є прохання до сесійного залу, щоб ми все-таки і в назві проекту закону не писали, що він стосується виключно двох областей, а він має стосуватися всіх тих територій, які незаконно окупувала Російська Федерація, розпочавши збройну агресію проти України. Прошу проголосувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 13. Прошу визначатися.

«За» – 75.

Відхилено вашу поправку.

Поправка 16. Не наполягає.

Поправка 17. Не наполягає.

Поправка 18. Дерев'яно. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ДЕРЕВ'ЯНКО Ю.Б. «Рух нових сил». Шановні колеги! Дуже прикро, що ми не підтримали в тексті назви проекту закону питання Криму і міста Севастополь, але я пропоную у поправці 18 у всьому

тексті законопроекту слова «тимчасово окуповані території в Донецькій і Луганській областях» у всіх відмінках замінити словами «тимчасово окуповані Російською Федерацією території України» у відповідних відмінках. Тобто мова йде не просто про назву, а йдеться про суть, про те, що цілком у тексті проекту закону у всіх відмінках, де ми говоримо про Донецьку і Луганську області, говорити також про Крим і Севастополь.

Тому прошу вас підтримати цю поправку. Мова не йде про суто редакційну справу, яка пов'язана з назвою, а йдеться про суть, яка пронизує весь законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 18. Голосуємо!

Я оголошувала щодо поправки 16, ви, значить, не почули. Тому рухаємося далі.

Зараз голосуємо поправку 18 (*Шум у залі*). Слухайте уважно! Добре? (*Шум у залі*). Я нормально говорю.

«За» – 68.

Не підтримано.

Поправка 16 пана Крулька. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, зверніть увагу, що у поправці 16 ми пропонуємо: словосполучення «невіддільне суверенне право» у всіх відмінках замінити словами «невід'ємне суверенне право». Чому? Тому що в Конституції України використовується саме термін «невід'ємне суверенне право». Для того, щоб цей проект закону в термінології відповідав Конституції, є прохання, щоб була підтримана ця поправка.

Будь ласка, пане Іване, прокоментуйте, чому комітет усе-таки відхилив її?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, увімкніть мікрофон пану Івану.

ВІННИК І.Ю. Власне, хочу наголосити, що найбільша дискусія впродовж 10 робочих груп точилася щодо окремих синонімічних визначень дієслів, іменників тощо, які ми вживаємо.

Дійсно, є позиція Конституції, є позиція міжнародного права, і робоча група консолідовано прийняла рішення вживати дієслово «невіддільно» у даному випадку, тому що воно більш тотожне і відповідає духу міжнародних відносин, які, власне, будуть реалізовуватися на підставі у тому числі й цього проекту закону.

Водночас сесійний зал може визначитися альтернативно щодо цієї поправки.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо за поправку 16.

«За» – 72.

Не підтримана.

Поправка 21. Дерев'яно не наполягає.

Поправка 22. Оксана Сироїд.

Поправка 22. Семенуха. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

СЕМЕНУХА Р.С., член Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! На четвертий рік війни ми нарешті маємо визнати реальність, що на сьогодні територію Криму, як і окремі території Луганської і Донецької областей, окуповано саме Російською Федерацією, і суверенітет на них порушений, і Україна, увага, повинна його відновлювати, а не забезпечувати.

Наша поправка, зокрема, стосується зміни самої назви законопроекту. Неможливо забезпечити суверенітет над тим, що ти не контролюєш, треба відновлювати. Інша пропозиція – це заміна слів «над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях» на слова «над тимчасово окупованими територіями України».

Шановні колеги, сьогодні саме логіка Кремля передбачає окремо розділити вирішення питання Криму, окремо – питання Донбасу. Ми маємо сповідувати з точки зору національних інтересів України: Крим, Севастополь, Донецька, Луганська області – через кому, бо одна територія – один закон, одна проблема – одне вирішення, один статус території – один закон. Наполягаю на нашій поправці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 22 фракції «Самопоміч». Усі депутати подали її, а комітет – проти. Прошу визначатися.

«За» – 81.

Не підтримано поправку.

Поправка 23. Ігор Луценко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЛУЦЕНКО І.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Історичний день, четвертий рік війни і нарешті на рівні закону український парламент обговорює статус окупованих територій. Знаєте, не ми, Україна, придумали розділення Донбасу і Криму. Донбас і Крим придумали розділити у Кремлі, хоча окупували і там, і там одні й ті ж люди, одна й та ж держава. Тому ми, один раз на чотири роки звертаючись всім парламентом до законодавчого врегулювання статусу окупованих територій, мусимо чітко вивіряти будь-яке слово, у тому числі у назві тих документів, які ми приймаємо. Забути про Крим у назві є певним чином, можливо, навіть зрадою тих, які зараз у Криму є патріотами і котрі очікують від нас необхідних дій.

Прошу в назві проекту закону слова «в Донецькій та Луганській областях» замінити на «територію України». Будь ласка, підтримайте.

ГОЛОВУЮЧА. Визначаємося щодо поправки 23. Комітет проти.

«За» – 77.

Не підтримано вашу поправку.

Поправка 24. Шкрум. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ШКРУМ А.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Колеги, дійсно, абсолютно ненормальна ситуація, коли ми лише на четвертому році війни визначаємо важливий правовий статус цих територій і нарешті – нарешті! – змінюємо правовий статус з так званої АТО на війну, на відсіч збройної агресії, яка була застосована до України Російською Федерацією.

Щодо моєї поправки. Я мала честь бути присутньою і на засіданні комітету, і на засіданнях робочої групи, і я вже не перший депутат, який пропонує у своїх поправках у назві проекту закону додати також Крим та місто Севастополь як ті території, що були окуповані і анексовані абсолютно незаконно, нелегітимно Російською Федерацією. Єдиний аргумент, який звучав на засіданні комітету, чому цього не треба робити і чому ці поправки не прийняті (і мої, і пана Луценка, і пана Рябчина, і шановних колег з «Самопоміччя» та з інших фракцій), це те, що начебто згідно з Регламентом не можна вносити поправки і зміни до назви проекту закону. Після чого було рішення регламентного комітету, де сказали, що це можна робити, і це право народного депутата – змінювати під час другого читання у тому числі й назву.

Тому я прошу колег підтримати цю поправку і внести зміни, у тому...

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 24 народного депутата Шкрум. Комітет проти. Голосуємо!

«За» – 72.

Не підтримано цю поправку.

Поправка 25. Рябчин. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

РЯБЧИН О.М. «Батьківщина», Донеччина. Шановні колеги! Шановні українці! Та ж сама пропозиція, яка була озвучена мною, колегою Шкрум, Луценком, іншими колегами народними депутатами. Я не розумію, чому в Адміністрації Президента вважають, що вони розумніші, ніж 450 депутатів, які пропонують те ж саме. Якщо ми у законопроекті згадали про Крим, якщо для нас Крим та Донбас – це невід’ємні частини України, які зараз знаходяться в окупації, чому ми у назві законопроекту не згадуємо про Крим?

Саме того і стосується моя поправка, щоб законопроект називався так: «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях та Автономної Республіки Крим». Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, визначаємося щодо цієї поправки. Комітет проти.

«За» – 71.

Не підтримана.

Поправка 26. Народний депутат Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую. Ми, напевно, останні два чи три роки бачили дуже багато по Україні білбордів «Єдина країна». І всіх нас переконували, і один одного, що ми до кінця будемо боротися за Донбас, за Крим.

Я поясню для людей. Зараз ми сперечаємося не за слова у назві, а за світоглядні, державницькі речі. Ми збираємося відновлювати суверенітет лише на окупованій території Донецької, Луганської областях чи ми як держава будемо до останнього будувати свою державну політику для відновлення суверенітету на всіх територіях України, включно з Кримом? Саме за це зараз іде боротьба.

37 поправок від різних депутатів, від різних фракцій говорять про те, що в цьому залі є світоглядне бачення, що Крим український. Значить ця поправка, ця назва має говорити, що є державна політика щодо відновлення суверенітету і в Криму, і на Донбасі...

ГОЛОВУЮЧА. Визначаємося, будь ласка, щодо цієї поправки. Комітет проти і роз'яснив свою позицію.

«За» – 75.

Рухаємося далі.

Поправки 29, 30. Гопко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ГОПКО Г.М., голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Доброго дня, шановні колеги! Приєднуюся до 37 народних депутатів, які наполягають на принципових речах для того, щоб у назві проекту закону ми чітко зафіксували позицію, а саме: «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими Російською Федерацією територіями України». Ми

маємо дати відповідь на запитання, ким окуповані ці території, і не уникати цієї відповіді на четвертий рік. Бо ми приймаємо цей проект закону, щоб кваліфікувати російську агресію і окупацію наших територій в термінах міжнародного права і діяти відповідно до норм міжнародного права. Тому, приймаючи цей проект закону, ми не повинні вдаватися до незрозумілих евфемізмів і подвійних стандартів. Прошу, щоб ми прямо чітко вказали, що ці території окуповані Російською Федерацією, а не якимись марсіанами, які викрали зброю у воєнторзі, а чітко – Росією. Тому прошу проголосувати і підтримати та нарешті змінити не просто суть, а принципову позицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 29. Прошу визначатися. Комітет проти.

«За» – 87.

Не підтримано поправку.

Поправка 30 пані Гопко.

Голосуємо, будь ласка. Вона роз'яснила суть...

A!?! Ви хочете ще говорити. Будь ласка, увімкніть мікрофон пані Гопко.

ГОПКО Г.М. Шановні колеги, поправкою 30 пропонується: замінити в усьому тексті законопроекту слова «тимчасово окуповані території в Донецькій і Луганській областях» на «тимчасово окуповані території України» у відповідних відмінках. Всі території України, кожен квадратний метр є недоторканими і священними. Ми маємо однаково підходити до окупації кожної території. Окупація територій Донеччини і Луганщини, Криму і Севастополя – це частина єдиної збройної агресії Росії проти України. Це не два окремих конфлікти. І навіть преамбула цього проекту закону чітко це визначає. Чому ж ми не хочемо по всьому тексту проекту закону застосувати єдині міжнародно-правові підходи до окупованих територій? Це не території якихось областей, це частина суверенної території України. Тому для нас дуже важливо не вдаватися до незрозумілих евфемізмів, а саме такими ми й ускладнюємо відсіч агресору і повернення наших територій.

Прошу підтримати і зайняти жорстку позицію.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 30. Прошу визначатися.

«За» – 94.

Не підтримана.

Наступні дві поправки народного депутата Чумака. Будь ласка, увімкніть мікрофон пану Чумаку.

Хлопці, сядьте, будь ласка, щоб було видно доповідача.

Дякую.

ЧУМАК В.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 214, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»).
Виборчий округ № 214, місто Київ. Доброго дня, шановні друзі! Шановні колеги! Я приєднуюся до позиції 37 народних депутатів, які визначають єдиний статус окупованих територій – у Криму, Донецькій і Луганській областях. Більше того, я хотів би сказати, що законопроект, який подається, його назва і зміст повинні відповідати тим позиціям або тим правовим нормам, які вже закріплені у ньому в інших статтях.

Я хотів би сказати, що в преамбулі, у статтях самого законопроекту достатньо часто є згадування саме Криму і міста Севастополь. Тому я думаю, що цілком логічно було б просто назвати цей законопроект або викласти його в такій редакції: «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями».

Поправка 32, яка йде наступною, за великим рахунком, визначає зміни...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, будь ласка.

Чумаку, а не Гопко. Прошу.

ЧУМАК В.В. Поправка 32, яка йде наступною, визначає редакційні зміни щодо зміни назви проекту закону, і по всьому тексту проекту закону передбачити слова «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями», у тому числі Кримом і містом Севастополь.

ГОЛОВУЮЧА. Визначаємося щодо цих поправок.

Ставлю на голосування поправку 31. Комітет проти. Прошу визначатися.

«За» – 85.

Ставлю на голосування поправку 32. Автор розповів нам її суть. Прошу визначатися. Комітет був проти.

«За» – 75.

Не підтримана.

Поправка 33. Юрій Тимошенко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 88, Івано-Франківська область, політична партія «Народний фронт»). Друзі, також пропоную виключити всі згадки про Донецьку і Луганську області, зробивши проект закону прийнятним і для Криму. Складається враження, що якісь зрадники за нашою спиною домовилися напямучу з Путіним про повернення Донецька і Луганська в обмін на Крим. Крим – це Україна!

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, визначаємося щодо поправки 33. Комітет роз'яснив свою позицію щодо назви законопроекту. Голосуємо!

«За» – 84.

Не підтримано поправку.

Поправки 34, 35. Народний депутат Ілленко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ІЛЛЕНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Приєднуюсь до слів, які вже говорили колеги. Мені здається, що це не просто важливе питання, це принципове питання, від якого залежить майбутнє нашої держави. У жодному разі ми не можемо обмежувати поняття окупованих територій лише Донецькою та Луганською областями, тому що тоді ми виводимо Крим в якусь іншу площину. Це, власне, методологія Путіна, те, що, на жаль, було записано в Мінських угодах, де Криму немає. Саме ця абсолютно нездорова логіка, очевидно, продовжує діяти. Треба говорити про всі окуповані території:

і Крим, і Донбас окуповані Росією, і саме це є тією проблемою, з якою ми маємо боротися, і не робити ніяких окремих виключень у цьому питанні. Тільки так ми можемо дійсно виробити ту стратегію, яка відновить нашу територіальну цілісність. Все інше – це просто путінські, кремлівські маніпуляції з метою подалі знищувати Україну.

Тому пропоную підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, голосуємо за поправку 34. Комітет проти.

«За» – 84.

Поправка 35. Народний депутат Левченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Текст законопроекту, особливо його назва, і коли мова йде, власне кажучи, про визначення, що таке окуповані території, які території є саме окупованими, дуже чітко вказує і показує всім громадянам України про те, що цей законопроект, насправді, є такою димовою завісою. Він є не про що, це бутафорія, яку подавали для того, щоб проштотувати законопроект № 7164 про продовження дії на рік законопроекту про так званий особливий статус, а по суті, федеративного закону, який створював окремі умови урядування на окупованих територіях для кремлівських маріонеток.

Якщо справді говорити про звільнення окупованих територій від окупації Москви, то підхід може бути лише один до всіх окупованих територій, тому що вони або окуповані, або не окуповані – немає якоїсь середини, яка одна – для Криму, а інша – для Донецької і Луганської (окремих районів) областей.

Тому ми наполягаємо на тому, що по всьому тексту законопроекту, як і в назві, має ітися виключно про окуповану територію, це одне поняття. Є окуповані території, які окупувала Москва, і Верховна Рада України має щось проти цього робити, а не вчергове ухвалювати бутафорію.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 35.
Голосуємо! Комітет проти.

«За» – 79.

Не підтримана.

Наступна поправка 40, щоб не сказали потім, що не чули. Мусій, Антонищак, будь ласка. Кому ввімкнути мікрофон?

Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець). Шановні народні депутати! Безумовно, надзвичайно важливим є визнання Криму теж окупованою територією. Тому мене дуже дивує позиція Комітету з питань національної безпеки і оборони українського парламенту. Таке враження, що цей комітет належить Державній Думі Російської Федерації. Ви що, не хочете визнати Крим окупованою територією, чи що в цьому законопроекті?

Тому ми наполягаємо на тому, щоб системно в законопроекті, як пропонували понад 37 народних депутатів, було однозначно прописано, відповідно до нашої поправки, у тому числі про те, що Крим і місто Севастополь теж є окупованими територіями. По-іншому, я думаю, ми не можемо голосувати цей законопроект. Ви чого знову ділите Україну на частини? Донецьк, Луганськ – окупований, а Крим забули, посилаючись на інші закони.

Ми наполягаємо на цій поправці. Прошу поставити її на голосування для підтвердження.

ГОЛОВУЮЧА. Вона не підтверджена. Ця поправка відхилена. Комітет роз'яснив, що в тілі законопроекту є згадки про Крим і Севастополь, а також посилання на Резолюцію Ради безпеки ООН, що стосується саме Криму.

Голосуємо за поправку 40, це поправка, яку комітет відхилив. Прошу сесійний зал визначатися.

Шановні колеги, давайте під час обговорення не ділити Україну.

«За» – 78.

Поправку не підтримано.

Поправка 41. Світлана Заліщук. Не наполягає.

Поправка 43. Це поправка фракції «Самопоміч». Хто буде від вас виступати? Не наполягають.

Поправка 44. Єфремова Ірина. Не наполягає.

Поправка 46. Ляшко. Вибачте, вона врахована, перепрошую.

Поправка 49. Ігор Луценко. Не наполягає.

Поправка 50. Шкрум. Частково врахована. Не наполягає.

Поправка 53. Німченко. Не наполягає.

Поправка 56.

Поправка 55? Зараз. Це поправка комітету: Вінник, Пашинський, Левус, Савченко. Її вимагають поставити на голосування для підтвердження, я прошу доповідача зараз починати фіксувати (*Шум у залі*).

Я чую, я ж зараз розшукала серед цих поправок, про що йдеться, і оголошую.

Отже, народний депутат Войціцька вимагає поставити на голосування для підтвердження поправку 55 авторів: Вінника, Пашинського, Левуса і Савченко.

Войціцька. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ВОЙЦІЦЬКА В.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні українці! Хочу звернути вашу увагу, що даний законопроект містить в собі дуже багато маніпуляцій і насправді відверту підміну понять. Це стосується і того, що не визначається війна війною, не застосовуються Збройні Сили України у відповідності до Конституції, більше, коли йдеться про визначення чіткої дати окупації саме Луганської, Донецької областей, нам пропонується відсилочна норма на законопроект, який стосується Криму, це є абсолютно неприпустимим.

У нашій поправці 136 ми чітко визначили дві дати окупації для Луганської та відповідно Донецької областей. Чому це необхідно і настільки важливо для України? Для того щоб як держава, так і українці, які зазнали відповідних втрат і зараз зазнають від окупанта, мали б потім можливість звертатися до міжнародних судів за компенсацією, інакше весь цей законопроект без визначення дат є абсолютно профанацією щодо Луганської і Донецької областей.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування для підтвердження поправки 55. Комітет просить підтримати цю поправку, він проголосував за. Прошу зал визначатися.

«За» – 66.

Поправку не підтримано.

Наступна. Там дві поправки редакційно враховані, якщо не наполягають, то наступна поправка 58. Луценко Ігор. Наполягаєш? Зараз.

Поправка 57 народного депутата Крулька. Її враховано редакційно, але він наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон народному депутату Крульку.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Безумовно, добре, що в цьому проекті закону врахували з поправки, яка подана мною і Борисом Тарасюком, питання, що стосується Резолюції Генеральної Асамблеї ООН. Але водночас неврахована поправка 55 вимагає прийняття цієї поправки 57, де ми дуже чітко визначаємо дату початку окупації. Тут зазначено: «яка розпочалася 20 лютого 2014 року, становить злочин збройної агресії та грубо порушує Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1994 року». Тобто мова йде про те, що ми повинні у преамбулі цього проекту закону чітко вказати всі ті міжнародно-правові документи, які підписувалися Україною і які матимуть значення, коли Україна подаватиме консолідований позов до Російської Федерації про відшкодування збитків за окупацію. Прошу врахувати цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 57. Комітет врахував її редакційно, але автор наполягає на повному врахуванні. Голосуємо!

«За» – 87.

Не підтримана.

Поправка 58. Ігор Луценко. Не наполягає.

Поправка 59. Юрій Тимошенко. Не наполягає.

Поправка 60. Шкрум. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Колеги, маю сказати, що комітет дуже не погано, на мою думку, попрацював над цим законопроектом, за що я вдячна всім членам комітету. Але я абсолютно не розумію, чому моя поправка не врахована. Що ця поправка визначає? У ній ідеться про те, що до переліку тих міжнародних договорів, які порушені Російською Федерацією, треба внести всі договори, які порушені. Наприклад, чомусь не внесений на сьогодні договір між Україною та Російською Федерацією про українсько-російський державний кордон. Очевидно, що він був порушений. Договір між Україною і Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки та інші багатосторонні договори, де Україна і Росія є сторонами цих договорів. Чому це важливо? Тому що ми зможемо подаватися до міжнародних судів на підставі саме цих договорів. Нам треба ще раз це зазначити, ще раз внести до цього проекту закону, дай Боже, він буде прийнятий. Прошу зал підтримати цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Комітет редакційно врахував цю поправку, автор наполягає на повному врахуванні. Будь ласка, визначаємося.

«За» – 87 голосів.

Не підтримано вашу поправку.

Поправка 61. Мустафо, поправку враховано редакційно. Не наполягаєте.

Поправка 69. Світлана Заліщук. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЗАЛІЩУК С.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! У цій поправці я пропоную: в абзаці п'ятому преамбули слова «IV Женевської Конвенції від 12 серпня 1949 року» замінити словами «I-IV Женевськими Конвенціями від 12 серпня 1949 року». Як відомо, ці конвенції регулюють у тому числі й питання поводження з військовополоненими, з пораненими і таке інше. Тому ці питання пов'язані зі збройним конфліктом і зазначені в усіх чотирьох Женевських Конвенціях. Я не розумію, чому комітет не підтримав цю поправку. Прошу пояснити чому.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, увімкніть мікрофон представнику комітету.

ВІННИК І.Ю. Насправді, найбільше дискусій точилося з приводу змісту преамбули. У нас, дійсно, є доволі багато міждержавних договорів, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада шляхом ратифікації. Дійсно, сьогодні лунають дуже багато дискусій з приводу того, як називати наших воїнів, яких російська армія незаконно утримує в полоні де-факто. Ми їх називаємо заручниками, де-факто вони військовополонені.

Безумовно, у разі прийняття цього проекту закону вони будуть військовополоненими, на них поширюватимуться норми відповідних конвенцій щодо захисту прав військовополонених та відповідний порядок їх репатріації на наші території.

Щостосується преамбульної частини, то законодавча юридична правова практика стосується того, що в преамбульній частині, як правило, законодавець констатує та перелічує нормативно-правові акти, які мотивують його на прийняття закону. Якщо цей проект закону буде прийнятий, відповідно, всі конвенції так само будуть по відношенню до нас діяти.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, визначаємося шляхом голосування щодо поправки 69. Комітет її відхилив.

«За» – 79.

Не підтримана.

Поправка 70. Німченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

Прошу народних депутатів сісти, щоб доповідача було видно. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). «Опозиційний блок». Хотів би нагадати про те, що на підставі Мінських угод, протоколів 2015 року і тієї стратегії, яка була вироблена за участю представників Ради Безпеки ООН, нещодавно повернулися додому наші діти. Тому дуже прикро дивитися на те, що цей законопроект написаний не для народу і не для людей. Ви почитайте!

Чому відмовляються від реалізації Мінських угод? Є пропозиція, що, включаючи положення Мінських переговорів, Мінських угод та виходячи з рішення Резолюції Ради Безпеки ООН, треба приймати цей проект закону, тим паче, що потрібно відновлювати суверенітет! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дайте завершити, будь ласка, 30 секунд.

Ви вже завершили? Будь ласка, прошу визначатися щодо цієї поправки. Комітет проголосував проти. Прошу зал визначатися.

«За» – 45.

Не пройшла поправка.

Поправка 71. Народний депутат Купрій. Не наполягає.

Рухаємося далі. Наступна поправка 74. Семенуха. Будь ласка.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Окремі політичні сили, на жаль, спекулюють, заявляючи, що після того, як Верховна Рада визнає території окупованими Російською Федерацією, ці території ми буцімто віддамо в лапи ворогу. Наголошую, що Україна була, є і буде правомірним власником окупованих територій, хоча через збройну агресію держава фактично позбавлена права реалізовувати свої суверенні права.

Фракція «Самопоміч» пропонує чітко визначити, що саме за Україною як територіальним сувереном повністю зберігається правовий титул на всі частини тимчасово окупованих територій, тобто поправкою передбачається розмежувати, що фактичне, але неправомірне володіння окремими територіями України внаслідок окупації здійснюється Росією, і це факт.

Ця поправка винятково необхідна для того, щоб задекларувати, що окупація частини території України не веде до переходу прав суверена до Росії. Це лише тимчасова втрата. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 74. Вона відхилена комітетом. Прошу визначатися.

«За» – 73.

Не підтримана.

Поправка 75. Заліщук. Не наполягає.

Наступна поправка. Зараз, я ж веду засідання. Я знаю, що ви всі свої поправки доповідаєте. Одну хвилину, я зараз оголошу наступну поправку і поспілкуюся з вами.

Поправка 86. Левус. Не наполягає.

Поправка 89. Купрієнко. Не наполягає.

Поправка 90. Ляшко. Не наполягає.

Поправка 92. Її враховано редакційно. Семенуха. Будь ласка.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Наша поправка має просту мету: усі порушення і злочини, вчинені Росією на окупованих територіях, мають бути зафіксованими.

«Самопоміч» пропонує визначити у проекті закону більш широкий та масштабний перелік злочинів, що вчинила Російська Федерація на окупованих територіях. А саме: вчинення атак та бомбардувань незахищених населених пунктів, наслідком чого є численні жертви серед цивільного населення; масове недотримання вимог Женевської і Гаазької конвенцій щодо поводження з військовополоненими, зокрема шляхом: наруги над людською гідністю, фізичних та психологічних тортур, убивств. Таким чином, деталізуючи перелік злочинів, що вчинені Росією на окупованих територіях як Донбасу, так і Криму, ми зможемо вимагати від окупанта понести відповідальність за всі ці злочини. Я переконаний, що всі ці злочини не матимуть строку давності. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Цю поправку було враховано редакційно, але фракція «Самопоміч» наполягає на повному голосуванні. Прошу визначитися щодо поправки 92.

«За» – 69.

Не підтримано вашу поправку.

Поправка 93. Луценко. Не наполягає.

Поправка 94. Шкрум. Не наполягає.

Поправка 99. Заліщук (*Шум у залі*).

Я оголосила поправку 99, а потім дам вам слово.

Світлано, поправку 98 враховано. Зараз, я дивлюся. Її враховано редакційно, але пані Заліщук наполягає.

Потім – Ляшко. Я оголошувала вас. Мабуть, ви не почули...

ЗАЛІЩУК С.П. Не наполягаю.

ГОЛОВУЮЧА. Не наполягаєте.

Поправка 99. Наполягаєте. Будь ласка.

Потім – Олег Ляшко.

ЗАЛІЩУК С.П. Шановні колеги! Пропоную доповнити преамбулу визначенням дати окупації. Мої колеги вже зазначали під час своїх виступів, що визначення дати окупації у цьому проекті закону дозволить людям, які постраждали від збройної агресії та окупації, ефективніше відстоювати свої інтереси в міжнародних судах. Так само, як і щодо консолідованої претензії України. Ми визначаємо правочини. Тому я пропоную підтримати поправку 99.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, визначаємося щодо поправки 99. Комітет її відхилив.

«За» – 71.

Вашу поправку не підтримано.

Будь ласка, увімкніть мікрофон народного депутата Ляшка. Пане Олеже, яку поправку ви збираєтеся представити, щоб ми знайшли її по тексту?

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Ми подали багато поправок до цього законопроекту. Значну частину з них враховано. Тому я скажу загалом позицію нашої команди: наша команда голосуватиме за цей законопроект. Ми голосуватимемо за будь-які закони, які уможливлять відновлення миру в Україні і територіальної цілісності, але мир справедливий і чесний. Тому що будь-яка війна закінчується миром. Лише дві дороги ведуть до миру: одна дорога – поразки, інша дорога – перемоги, як казав Вінстон Черчилль. Команда Ляшка пропонує йти до миру, відновлювати мир та об'єднувати країну дорогою перемоги, не здаючи національні інтереси, поважаючи права людей, українців, відстоюючи національні інтереси України як всередині країни, так і зовні. Тому що ніхто не дасть миру Україні, якщо ми самі себе не захистимо.

ГОЛОВУЮЧА. Зрозуміла позиція вашої фракції. Наскільки я зрозуміла, фракція Радикальної партії погоджується з тим, що комітет провів досконалу роботу і врахував поправки, які є принциповими.

Зараз ми повертаємося до поправки 71, можливо, я її випадково пропустила.

Я наголошую на тому, що поправку 99 ми вже проголосували.

Народний депутат Купрій. Будь ласка.

КУПРІЙ В.М. Шановні колеги! Як на мене, ми свого часу домовилися, що приберемо всі згадки про Мінські домовленості з тексту цього законопроекту. Але, на жаль, залишилася невелика шпаринка, яку я пропоную зараз ліквідувати. Це згадка в преамбулі в абзаці десятому про те, що Російська Федерація своїми діями грубо порушує домовленості, досягнуті на міжнародному рівні. Які це домовленості? Верховна Рада не входила в ніякі домовленості міжнародного рівня, ми тільки знаємо про Мінські угоди. Тому я пропоную зараз проголосувати поправку 71 і виключити цей абзац із тексту законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Комітет проти щойно озвученої поправки 71. Прошу сесійний зал визначатися.

«За» – 68.

Не підтримана.

Поправка 100. Гопко. Наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ГОПКО Г.М. Колеги, я просто прочитаю цю поправку до преамбули, щоб ви її почули і запитали себе, чому комітет відхиляє це важливе з точки зору міжнародного права визначення злочинів Росії: «засуджуючи відмову Російської Федерації припинити триваючу збройну агресію проти України, яка супроводжується систематичними обстрілами цивільних об'єктів, знищенням інфраструктури життєзабезпечення, жертвами серед цивільного населення України, поневіряннями сотень тисяч внутрішньо переміщених осіб та системними нелегітимними діями окупаційної адміністрації Російської Федерації на тимчасово окупованих українських територіях».

Я хотіла б почути відповідь від комітету, чому ця поправка була відхилена. Також мені незрозуміло, чому ми не можемо встановити

дату початку збройної агресії як 20 лютого у тексті проекту закону, а не давати відсилочну норму до іншого закону? І з кожним новим законом посилювати нашу правову позицію, щоб у таких міжнародних судах, як Міжнародний Суд ООН, вигравати справи і засуджувати російського агресора.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, увімкніть мікрофон пана Вінника.

ВІННИК І.Ю. Взагалі цей законопроект покликаний перш за все на відсіч збройної агресії Російської Федерації, а засуджувати будуть відповідні профільні суди. Водночас ми в преамбульній частині вживаємо і констатацію, і засудження по відношенню до збройної агресії, яка реалізується шляхом застосування збройних формувань, відповідне визначення так само міститься в преамбульній частині, шляхом створення окупаційних адміністрацій, видання незаконних актів тощо.

Що стосується дати окупації, як власне і початку окупації, як і статусу окупованого Криму, тут деякі коментували, чому ми не визнаємо Крим окупованим. Крим визнано окупованим ще в травні 2014 року, відповідний закон є чинним. Є початок дати окупації – 20 лютого 2014 року, є окупована територія, все це міститься в законі. І, на думку комітету, для того, щоб не руйнувати принципи правової визначеності в тих провадженнях, які вже сьогодні відкриті на підставі наявної в законодавстві України дати окупації, ми вирішили зробити відсилочну норму. Ми...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

ВІННИК І.Ю. Ми радилися щодо цього питання як з Мін'юстом, так і МЗС. До роботи в робочій групі в комітеті були залучені заступник міністра пані Зеркаль, заступник міністра юстиції пан Петухов. Ми вийшли з того, що, напевно, буде коректно зробити відсилочну норму на 20 лютого 2014 року, на закон про окупацію Криму,

який є чинним, на підставі якого сьогодні правова позиція України реалізується в міжнародних інституціях.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 100. Будь ласка, голосуємо. Комітет її відхилив. Ми щойно почули аргументацію комітету щодо того, що норма, запропонована в цій поправці, вже зафіксована у відповідному українському законодавстві, і тому немає потреби повторювати її в кожному новому законі.

Прошу визначатися.

«За» – 73.

Веде засідання Голова Верховної Ради України **ПАРУБІЙ А.В.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Ми проголосували поправку 100.

Поправка 105. Врахована редакційно. Не наполягає.

Поправка 107. Не наполягає.

Поправка 111. Наполягає. Шкрум. Будь ласка.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Колеги, це ще одна з поправок, яка є дуже важлива. Вона обговорювалася і напрацьовувалася разом з міжнародними експертами, з правозахисними організаціями. Є таке поняття як позитивні зобов'язання будь-якої держави у сфері захисту прав людини. Юристи-міжнародники про це добре знають. Україна, звичайно, говорить про те, що ми не можемо забезпечувати захист прав людини на окупованих територіях, це має робити Росія. Звичайно, ми говоримо про те, що не маємо доступу до цих територій. Але є наші позитивні зобов'язання як держави, які ми маємо виконувати, наприклад, ми маємо пропускати туди гуманітарні вантажі, давати можливість та пропускати через кордон для гуманітарних потреб, для інших потреб допомогу цим громадянам. І ми це робимо. Але важливо це зафіксувати, і саме це я прошу зафіксувати у цій поправці,

тому що для наших міжнародних справ це є важливим, що ми дотримуємося своїх позитивних зобов'язань у захисті прав людини і вимагаємо, щоб це ж робила Російська Федерація. Це важливо в контексті нашої репутації як держави, яка абсолютно правильно все зараз робить і дотримується міжнародних договорів.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 111. Комітет її відхилив, і ми маємо відповідне роз'яснення. Прошу визначатися.

«За» – 68.

Не підтримана.

Поправка 113. Мустафа Найєм. Не наполягає.

Поправка 115. Купрій. Будь ласка.

КУПРІЙ В.М. Шановні колеги! Я маю підтримати тих депутатів, які вважають, що неможливо розрізнити окупацію Криму та Донецької і Луганської областей, і зробити заяву від депутатів від партії УКРОП, що ми також наполягаємо на включенні всіх без винятку норм, у всіх статтях, у назві – посилення на Крим, на місто Севастополь. Ця поправка має це виправити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 115. Комітет її відхилив і дав роз'яснення щодо позиції.

«За» – 66.

Не враховано цю поправку.

Поправка 119. Не наполягає «Самопоміч».

Поправка 122. Шкрум. Не наполягає.

Рухаємося, колеги (*Шум у залі*). Я перепрошую, це сказала ваша колега, тому я так сказала.

Поправка 119. Народний депутат Сотник. Мене ввели в оману... Будь ласка.

СОТНИК О.С. Дуже дякую. Фракція «Самопоміч». Насправді проста і дуже зрозуміла поправка. «Самопоміч» буде принципово наполягати на тому, що дія цього проекту закону має поширюватися на всі окуповані Російською Федерацією території України.

По всьому проекту закону ми будемо пропонувати слова «в Донецькій та Луганській областях» замінити на слово «Україна», тому що це не просто пусте гасло: «Крим – наш!». Крим дійсно наш. Цим проектом закону ми маємо показувати, що у держави є державна політика щодо відновлення суверенітету на всіх територіях України, включно з Кримом.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Іване, будете коментувати? Ні.

Ставлю на голосування поправку 119. Хто підтримує, прошу голосувати. Комітет її відхилив і аргументував свою позицію. Голосуємо!

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 121. Не наполягає.

Поправка 122. Не наполягає.

Поправка 129. Не наполягає.

Поправка 134.

Ми ще не дійшли до поправки 136.

Поправка 132. Будемо розглядати поправки у послідовності, спочатку поправка 130, а потім уже поправка 132.

Поправка 130.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Німченко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спочатку поправка 130 Німченка, потім поправка 132 Мусія.

Будь ласка, увімкніть мікрофон Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Мое предложение сводилось к тому, что в предложенном законопроекте содержание указанной статьи (последней части), по сути, предоставляет право Президенту принимать решения за пределами его компетенции, определенной статьей Конституции Украины. А потому я хотел бы спросить представителя комитета: на каком основании игнорируется положение статьи 106 Конституции, определившей исключительное полномочие Президента? На каком основании вы предоставляете право Президенту, а не Верховной Раде решать вопросы о каких-то временно оккупированных территориях в условиях проведения АТО на сегодняшний день?

Пожалуйста, дайте ответ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, нагадую, що виступати у Верховній Раді України необхідно на державній мові. Дану поправку враховано частково. Я розумію, що депутат Німченко пропонує її врахувати повністю.

Хто за те, щоб її врахувати повністю, прошу проголосувати. Комітет врахував її частково. Будь ласка.

«За» – 40.

Рішення не прийнято.

Поправка 132. Мусій. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу звернути увагу на те, що наша поправка пропонує абсолютно чіткі і конкретні дати: окупації Криму – окремо, Луганської області – окремо і Донецької області – окремо. На превеликий жаль, ця частина не врахована. Але зверніть увагу на кінцеву редакцію цієї першої статті, вона суперечить сама собі, тому що на початку йдеться про те, що саме визнається окупованими територіями загалом, а потім вказано, що цими територіями визначаються тільки Донецька і Луганська області, а Крим знову забули. Люди добрі, як можна в одній статті голосувати взаємовиключні речі?

Шановний комітет, ви, напевно, мали б прокоментувати це. Ми що, цією статтею не визнаємо Крим окупованою територією, чи що, якщо воно тут не буде записано? Як таке може бути?

Тому ми наполягаємо на датах, які визначені у поправці 132. Прошу поставити її на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Іване.

ВІННИК І.Ю. Шановний депутате! Я вже коментував один з ваших виступів. Проблема полягає в тому, що, здається, ви не повідомлені, що у нас є чинний закон про окуповану територію Автономної Республіки Крим. Там визначені території і дата. Між іншим, відмінна від тієї, яку ви пропонуєте. Вона визначена 20 лютого 2014 року. Ви пропонуєте іншу дату – 26 лютого. Чим вона продиктована, я геть не можу зрозуміти.

Ми намагалися, щоб не вводити будь-яких тлумачень, дат або будь-якої конкуренції, казуїстики і правових норм. Саме тому ми чітко розділили і поважаємо чинний закон про Крим, де є дата, території. І в даному випадку мова йде про порядок визначення і статус тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, ніяким чином не заперечуючи суверенне право, встановлене іншим законом на території Автономної Республіки Крим, і здійснення заходів на повне забезпечення суверенітету, у тому числі на тих територіях.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, з цією поправкою така ситуація. Вона врахована редакційно, але Мусій наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує пропозицію Мусія, прошу голосувати. Поправка 132.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 133. Не наполягають.

Поправка 134. Не наполягають автори.

Поправка 137. Ігор Луценко. Наполягає.

Спочатку поправка 136 – Войціцька, потім поправка 137 – Луценко.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Чіткість і визначеність мають бути ключовими принципами даного законопроекту. Відсутність чіткої дати окупації Донецької і Луганської областей грає на руку лише нашому ворогу – окупанту Росії. Саме тому ми запропонували дві дати для визначення окупації як Донецької, так і Луганської областей. Будь-які відсилочні норми на закон, який регулює питання окупації Криму, ніяким чином не пов'язані з окупацією

Луганської і Донецької областей. Тому ми наполягаємо на чіткості визначення дат, адже тоді ми будемо мати всі підстави для того, щоб вимагати компенсації за завдане державою-агресором як Україні, так і, найголовніше, українцям, людям.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, дану поправку враховано редакційно. Група авторів поправки вимагають, щоб вона була врахована повністю. Так? Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Поправка 137. Луценко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Не лише в преамбулі цього важливого, унікального законопроекту, а й у статті 1 ми бачимо оцю путінську логіку розділення Донбасу і Криму. Я закликаю всіх своїх колег не підтримувати путінську логіку і позицію Кремля, що Донбас окупований і Крим окупований – це абсолютно різні речі. Це одні й ті ж речі, давайте не давати помилкові сигнали нашим міжнародним партнерам, тим союзникам, які нас підтримують. Давайте давати правильні сигнали тим людям, які знаходяться на окупованій території Криму, щоб вони знали, що ми про них пам'ятаємо і робимо всі, у тому числі правові, кроки для того, щоб визволити їх з цього путінського ярма. Давайте подавати їм правильні сигнали і не зраджувати їхню позицію, їм там дуже важко, нам тут дуже легко. Прошу слова «У Донецькій та Луганській областях» замінити на слова: «Для цілей цього Закону». Будь ласка, підтримайте цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Комітет поправку відхилив. Хто підтримує поправку Луценка, прошу проголосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 139. Не наполягає.

Поправка 142. Не наполягає.

Поправка 138. Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Колеги, на превеликий жаль, ми бачимо, що зараз важливі речі, ті конструктивні пропозиції моїх колег чомусь не підтримуються залом.

По-перше, прошу депутатів зайти до залу.

По-друге, прислухатися до того, що ми говоримо, тому що тут є деякі дуже принципові речі, від яких залежить у тому числі й голосування за цей проект закону і як він діятиме у міжнародно-правовій площині.

Щодо цієї поправки. Я прошу пояснень від пана Вінника, який доповідає цей законопроект. А саме: чому забули у статті 1 деякі наші території, на які ми теж маємо своє виключне суверенне право і яке було порушено? Насамперед, забули територію виключної (морської) економічної зони України уздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, на яку поширюється юрисдикція органів державної влади України, такі території теж треба визнати окупованими, звичайно. Також надра під цими територіями і повітряний простір над цими територіями – це є виключне право України розвивати ці території і природні копалини на морському шельфі України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Іване.

ВІННИК І.Ю. Я, дійсно, хотів уже давно прокоментувати загальну логіку. Просто багато однотипних поправок, тому, щоб не затягувати, давайте зараз прокоментую.

Перше. Багато поправок було з приводу, яке дієслово ми вживаємо: «забезпечується суверенітет» чи «відновлюється суверенітет». Комітет дійшов висновку, що ми не втрачали суверенітет, це опосередковано так само і підтверджується окремими пропозиціями наших колег. Нам треба його просто забезпечити, в тому числі, можливо, силовим шляхом.

Друге. Лунало багато висловів з приводу того, що нам не можна розділяти Україну. Так само, я переконаний, що не можна розділяти дати початку агресії Російської Федерації в Донецькій і Луганській областях чи то в Криму. Дата початку агресії єдина – 20 лютого 2014 року. Цей факт встановлений юридично, не судовим рішенням, а законом. На підставі цього факту вже є численні провадження

про забезпечення інтересів України в матеріальній чи нематеріальній площині. Тому саме корегуючись і керуючись цією логікою, ми залишили одну єдину дату.

Що стосується шельфу тощо, ми в «Перехідних положеннях», зверніть увагу, відкоригували закон про статус окупованої території...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

ВІННИК І.Ю. ... саме тому цю поправку враховано редакційно. Те, що ви говорите щодо шельфу, Криму, воно враховано в «Перехідних положеннях» шляхом внесення змін до профільних законів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, поправку враховано редакційно, але народний депутат наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує пропозицію Шкрум, прошу проголосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 142. Не наполягає.

Поправка 141. Корчинська. Наполягає. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

КОРЧИНСЬКА О.А., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Христос народився! Зараз комітет сам собі суперечить. Коли наполягали на тому, щоб мова йшла про окуповані території України, тоді логічно було б, щоб визнали тільки одну дату окупації. Позаяк комітет у проекті закону свідомо розділяє Крим, Луганську, Донецьку області, тоді логічно, звичайно, міжнародники завжди наполягають, мати дефініцію «окуповані території», важливо, щоб були чіткі дати окупації.

Ця поправка стосується чітких дат окупації Криму, Донецької і Луганської областей. Більше того, у цій поправці зазначається, що організації «ДНР» та «ЛНР», які здійснюють управління на окупованих територіях України, визнаються терористичними організаціями.

Я не розумію, чому комітет не підтримав цю поправку, якщо ми з вами три роки проводимо антитерористичну операцію? Прошу підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, поправку комітетом відхилено.

Хто підтримує поправку 141 Корчинської, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 76.

Рішення не прийнято.

Поправка 145. Не наполягає.

Поправка 144. Чумак. Будь ласка (*Шум у залі*).

А потім надам слово щодо поправки 143. Давайте спочатку вже надам слово Чумаку. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЧУМАК В.В. Шановні колеги! Я наполягаю на тому, щоб у проєкті закону були встановлені чіткі дати окупації кожного окремого району, тому що від цього залежить дія нормативно-правових актів, прийнятих відповідними органами влади і управління України, а також дія правочинів, які здійснювалися на території тих чи інших районів, які на сьогодні окуповані.

Тому вважаю, не єдиним, а чітко розмежувати дати окупації кожного окремого району.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо, будь ласка, за поправку 144.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, поправку враховано частково. Хто за те, щоб врахувати її у повному обсязі, як було подано Чумаком, прошу проголосувати.

«За» – 76.

Рішення не прийнято.

Поправка 143. Гопко. А потім уже буде ваша поправка.

ГОПКО Г.М. Шановні колеги! Цією поправкою пропонується чітко визначити окупованими всі частини території України, в межах яких збройні сили Російської Федерації і окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний ефективний контроль, і визначає такими території: Крим, Севастополь, територію в межах окремих районів міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей, відповідні внутрішні води, територіальне море, надра та повітряний простір.

Комітет викинув з цієї поправки все, що стосується Криму. Проблема не зникне через небажання більшості описати конфлікт у термінах міжнародного права і застосувати єдині правові підходи до всіх окупованих територій. На жаль, відхиливши такі підходи сьогодні, ми будемо змушені повертатися до них пізніше, але втрачаємо дорогоцінний час. Коли ми говоримо про встановлення дати, то давайте чітко говорити, що ми встановлюємо дату початку збройної агресії Російської Федерації як 20 лютого, а окупація є частиною збройної агресії. Це не дата окупації, а дата збройної агресії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, поправку 143 враховано частково, але Ганна Гопко наполягає, щоб вона була врахована повністю.

Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати.

«За» – 81.

Рішення не прийнято.

Поправка 145. Лубінець. Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 60, Донецька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Доброго дня! Хотів би, щоб представник комітету просто прокоментував, бо моя поправка стосується трактування дефініції. Згідно зі статтями 2 та 132 Конституції України суверенітет України поширюється на всі її території, а територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території. Отже, закріплення визначення «тимчасово окупована територія» дозволить конкретніше визначити території, які підпадають під поняття «окупація».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 145 відхилено комітетом, але пан Лубінець наполягає, щоб вона була проголосована. Хто підтримує дану поправку, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Поправка 148 (*Шум у залі*).

Поправка 147. Левченко. Будь ласка.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Оці питання, які ми зараз обговорюємо: питання дати початку окупації, – саме і є чітким маркером того, що цей законопроект, насправді, є просто бутафорним, димовою завісою, яка була спрямована для того, щоб проштовхнути закон № 7164, а саме – продовження дії так званого федеративного закону, який дозволяв бойовикам-маріонеткам Росії мати свою власну владу на окупованих територіях. Розповідають, що нібито такий законопроект хороший, бо тут є дві речі: з одного боку, визначення Росії агресором, а це, насправді, вже було зроблено постановою Верховної Ради ще в 2015 році, а потім розповідають про окупацію, що Росія визнана окупантом. Але, крім загальних балачок, крім однієї загальної фрази нічого тут не написано про окупацію. Чому? А тому що немає дати початку окупації. Якщо немає дати початку окупації, то неможливо визначити, а хто саме, коли саме, на яких територіях заподіяв відповідну шкоду Україні. Відповідно, все інше – це просто бутафорія і брехня. От що ви зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, щодо даної поправки вже був коментар, і тому відразу ставлю її на голосування. Поправку враховано редакційно, але Левченко і група депутатів наполягають, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує цю пропозицію, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 156. Не наполягає автор.

Поправка 149. Крулько. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Цю поправку враховано частково комітетом, але в ній не врахована ключова річ. Ми пропонуємо, щоб до цього проекту закону тимчасово окупованими територіями також визнавалися і території Криму та міста Севастополь, а також

виключно морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова.

Тому я звертаю увагу сесійного залу, що цей законопроект має бути універсальним. Він повинен стосуватися не лише територій Донецької і Луганської областей, Криму, міста Севастополя і всіх вод навколо Кримського півострова. Тоді це буде повноцінний законопроект, який визначатиме правові засади стосовно всіх тих територій, де внаслідок російської агресії відбулася окупація частини території України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, поправку 149 враховано частково, але автор наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує дану пропозицію, прошу голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 150. Луценко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Закликаю всіх вас до міліметра вивірити ту територію, яка була забрана в українського народу, України агресором. Та поправка, яку зараз я пропоную підтримати голосуванням, виправляє велику помилку, яка з самого початку була закладена в цьому законопроекті, починаючи з його назви. Повторюся, це було великою помилкою, те, що ми згадуємо Луганську, Донецьку області, а не згадуємо Крим як окуповану територію. Зараз купа поправок, саме через це ми мусимо з ними працювати.

Коли згадується сухопутна територія Донецької та Луганської областей, потрібно також згадувати сухопутну територію Криму і всі ті води, які прилягають до цієї території, і, звісно, повітряний простір. Тому ця поправка виправляє цю помилку, що ми забули про Крим і зараз згадуємо ті морські території, які прилягають до Криму. Будь ласка, підтримайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку враховано частково, але автор наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує пропозицію автора Луценка, прошу голосувати.

«За» – 67.

Рішення не прийнято.

Поправка 157. Не наполягає.

Поправка 156. Лубінець. Наполягає. Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Моя поправка стосується знову-таки визначення меж дійсно окупованої території, але я навпаки не наполягаю, щоб там було все чітко перелічено. Згідно із законом у нас ці повноваження належать Генеральному штабу Збройних Сил України. Тому я навпаки пропоную прибрати, що межі тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях. За поданням Генерального штабу ми можемо визначити Донецьку і Луганську області, і Крим, і шельфи, і повітряний простір, тобто ці повноваження згідно з цим законом належать Генеральному штабу. Так давайте його не обмежувати. А от ця дефініція, чітко в Донецькій та Луганській областях, саме і обмежує повноваження Генерального штабу. Тому моя пропозиція прибрати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 156 відхилена комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправка 154. Луценко.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Ми мусимо не втрачати будь-який шанс згадати про те, що агресор не просто ввів свої війська, не просто захопив наші території, а що він ще активно займається експлуатацією економічних ресурсів, які йому дісталися, зокрема, в Криму.

Тому я пропоную частину першу доповнити пунктом третім такого змісту:

«3) територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України».

Я нагадаю, там активно зараз викачуються газ і нафта. Це наші газ і нафта. Оце треба пам'ятати і всім нагадувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, поправку 154 враховано частково. Автор наполягає, щоб її врахували повністю. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 79.

Рішення не прийнято.

Поправка 157. Не наполягає.

Поправка 158. Наполягає. Давайте до перерви це вже буде заключна поправка, після неї буде оголошена перерва.

Поправка 157. Луценко. Будь ласка.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Я цілком погоджуюся з тими народними депутатами, зокрема з паном Левченком, що без чіткої відсилки до дат початку окупації чітких територій цей законопроект носить такий фіктивний характер. Тому, звісно, нам потрібно дуже чітко вказати межі, у тому числі не тільки територіальні (до міліметра, як я кажу), а й часові (до хвилини), коли почалася окупація наших українських територій.

Тому моя поправка 157 стосується того, щоб статтю 1 доповнити частиною другою, де пропонується днем початку тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя вважати 20 лютого 2014 року. Ще раз це потрібно встановлювати, щоб усі знали, коли Росія на нас напала. Підтримайте, будь ласка, це формулювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 157 комітетом відхилена. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Колеги, давайте визначимося, на якій поправці ми зупиняємося і з якої будемо продовжувати.

Поправка 158. Не наполягає.

Поправка 159. Яка? А, наполягає.

Значить, після перерви ми почнемо з вашої поправки. Пане Юрію, о 12 годині 30 хвилин ми почнемо з вашої поправки, щоб ви були на місці й змогли її озвучити.

Колеги, ми йдемо надто повільно, бо у нас усього 673 поправки. Я буду просити і звертатися до депутатів, щоб ми після перерви змогли працювати ефективніше.

А зараз я оголошую перерву на 30 хвилин. О 12 годині 30 хвилин запрошую всіх до залу, особливо авторів поправок, для продовження нашої роботи.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, час, відведений для перерви, вичерпаний. Хочу нагадати, що ми узгодили, що розпочинаємо нашу роботу з поправки 158.

Надаю слово для оголошення поправки пану Чижмарю. Будь ласка.

ЧИЖМАРЬ Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Шановні колеги! Якщо ми хочемо, щоб цей законопроект був не декларативний, а мав нормативний характер, ми повинні чітко визначати поняття тих термінів, які вживаємо, ми повинні чітко визначати дати для того, щоб дійсно він міг породжувати права і обов'язки.

Хтось сьогодні із доповідачів говорив про те, що на підставі цього проекту закону ми обрахуємо збитки і пред'явимо Російській Федерації. Міністерство юстиції, скажіть, будь ласка, з якої дати рахувати збитки?

Ми розуміємо, що дуже багато правовідносин розглядатимуться саме в міжнародних судах у нас з Російською Федерацією. Міжнародні суди як нормативістські органи будуть дуже чітко читати положення наших законів і те трактування, яке ми заклали. Тому якщо ми

сьогодні припустимося помилок, на жаль, ці помилки можуть бути використані аж ніяк не на користь України щодо захисту її прав та суверенних інтересів.

Тому я відстоюю ту позицію, що на сьогодні нам треба в цьому проекті закону чітко визначити дату окупації в лютому і визнати, що ті 30-40 чоловічків, які були в Криму, це і був початок окупації.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправка 158 комітетом відхилена. Хто підтримує поправку Чижмаря, прошу голосувати.

«За» – 45.

Рішення не прийнято.

Поправка 159. Луценко. Будь ласка.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Мені абсолютно не зрозуміло, навіщо тоді буде цей законопроект, якщо ми в ньому не встановимо чіткі дати початку окупації відповідних територій, адже це, перш за все, юридичний документ, який дозволяє нам виставляти серйозні матеріальні претензії до Росії як країни-агресора. Для цього ми приймаємо цей законопроект, щоб показати світу: от з цього моменту, на цій території Путін здійснив такі злочини. Чим раніше ми задамо оці параметри наших претензій до Путіна, до путінської Росії, тим більша ймовірність, що протягом найближчих років, а я сподіваюся, це якомога скоріше буде, ми зможемо почати отримувати компенсацію за ті колосальні збитки, які Україні завдав Путін і його агресія.

Тому нам дуже важливо скористатися цією можливістю в парламенті: заявити претензію України. Давайте не втрачати цей шанс, давайте голосувати. Прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправку 159 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 42.

Рішення не прийнято.

Поправка 161. Не наполягає.

Поправка 162. На підтвердження.

Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу поставити на голосування для підтвердження поправку 162, яка є антиконституційною саме тому, що нею надаються виключні повноваження Президенту України, і це системне продовження узурпації влади з боку теперішнього українського Президента Порошенка.

Стаття 106 Конституції прямо передбачає виключні повноваження. Президент має механізм, як йому вплинути на прийняття рішень щодо окупації чи деокупації, через оголошення військового стану. Якщо цей механізм є, то чому Президент до сьогодні ним не скористався? Натомість йому треба ще, бачимо, з кожним законом усе більше і більше повноважень. Я не розумію, як комітет, який мав би займатися правом, хоче записати антиконституційну норму в тілі законопроекту. Це не є компетенцією і функцією Президента.

Тому я прошу проголосувати проти підтвердження цієї поправки і поставити її обов'язково на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Хочу наголосити, комітет її підтримав. Пан Мусій просить поставити її на голосування для підтвердження. Треба набрати позитивну кількість голосів.

Сироїд. Будь ласка, 1 хвилина.

Пане Іване, треба буде прокоментувати. Будь ласка.

СИРОЇД О.І., заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Так само поправка 162. Відповідно до Конституції України все, що стосується територіальних меж, будь чого, будь-яких адміністративно-територіальних одиниць, це є взагалі виключна компетенція парламенту України, і це не просто так, оскільки територія належить народу України, а не Президенту чи будь-якій іншій посадовій особі. У зв'язку з цим Президент не може мати жодної компетенції стосовно того, щоб визначати чи змінювати межі будь-якої території чи так само змінювати межі і території під будь-яким статусом. Відповідно потрібно цю норму вилучити для того, щоб не було узурпації влади, яка може мати загрозові наслідки для держави Україна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Іване, будь ласка, прокоментуйте. Потім буде голосування. Прошу всіх зайти до залу і зайняти свої місця.

ВІННИК І.Ю. Шановні колеги! Цей абзац не про адміністративно-територіальний поділ України, а про збройну агресію Російської Федерації, про окуповані території і про реалізацію Президентом України повноважень Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України. Безумовно, вертикаль військова, військового керівництва, силова вертикаль в межах проведення заходів забезпечення національної безпеки, в межах будь-яких заходів щодо самооборони, оборони держави чи відсічі будь-якої збройної агресії – це є виключно повноваження Президента. У даному контексті, безумовно, зрозуміло зміст цього абзацу, що йдеться про президентські повноваження, які він реалізує, захищаючи Україну, спільно з військовими формуваннями як Верховний Головнокомандувач. Саме тому в даному випадку ми залишаємо це виключне право за Президентом України на підставі обґрунтованого подання Міністерства оборони та органу безпосереднього керівництва військами – Генерального штабу Збройних Сил України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, комітет просить підтримати дану поправку.

Ставлю на голосування для підтвердження поправку 162. Прошу проголосувати. Прошу взяти участь у голосуванні. Голосуємо!

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Поправка 163. Наполягає. Чижмарь. Будь ласка.

ЧИЖМАРЬ Ю.В. Шановні колеги! Ми також хочемо сьогодні змінити і норму Конституції, де передбачено, що територіальний устрій визначає саме Верховна Рада, і подання робить Кабінет Міністрів України, як це передбачено у статті 12 Закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики».

На сьогодні ми хочемо ці повноваження передати Президенту, який здійснюватиме це за поданням Міністерства оборони. Я вважаю, що ми не можемо порушувати норму Конституції і повинні залишити порядок, де саме Кабінет Міністрів вносить подання щодо зміни меж територій сіл, селищ та інших адміністративних одиниць.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дану поправку відхилено комітетом. Хто підтримує поправку Чижмаря, прошу голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Колеги, я ще раз звертаюся до всіх авторів поправок, очевидно всі розуміють важливість цього законопроекту, ми надто повільно йдемо. У мене прохання, можливо, наголошувати на тих поправках, які є принципові, що не дублюються.

Поправка 165. Не наполягає.

Поправка 167. Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С. Фракція «Самопоміч». Цілком погоджуюся зі спікером: це дуже важливий проект закону. Але, на превеликий жаль, чомусь у залі слухають і беруть участь в обговоренні щодо поправок 50, максимум 100 людей. Про це треба в першу чергу говорити, якщо ми кажемо про його важливість.

Тепер, що стосується даної поправки. Хочу сказати, що доповідач повністю перекрутив усі ключові поняття, які мали бути закладені в цей законопроект. Зокрема, коли він послався на те, що дата окупації Криму – це буде фактично, на його думку, означати і дату окупації в Донецькій, Луганській областях.

Дуже простий приклад. Уявіть собі, людина живе де-небудь у Горлівці. Після початку агресії він від'їжджає до України, там залишається його майно, і він хоче звернутися до суду для відшкодування збитків. Він що, має зазначити 20 лютого як дату окупації територій Донецької області? Йому будь-який суд відмовить, ви закладаєте дуже небезпечні протиріччя, які гратимуть проти наших людей, проти держави Україна, коли ми позиватимемося до Російської Федерації за стягнення збитків у зв'язку з агресією на цих територіях. Дуже чітко: або цей законопроект має визначити політику для всієї України, а значить, Крим – наш; або ви відмовляєтеся в майбутньому боротися за суверенітет України і повне відновлення території України в її межах.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дана поправка комітетом відхилена. Хто підтримує поправку 167, прошу проголосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 168. Мустафа Найєм. Наполягає. Будь ласка, ввімкніть мікрофон.

НАЙЄМ М.-М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Ця поправка також стосується лінії окупації. Справа в тому, що у нас лінія розмежування, лінія окупації навіть під час цих останніх трьох років пересувалася, були населені пункти, які ми брали, були населені пункти, які ми здавали. Якщо ми в подальшому будемо визначати дату і межу окупації лише цим проектом закону, ми не врахуємо ті населені пункти, які будуть залишатися у нас, або які будуть від нас йти.

Таким чином, я пропоную, щоб ми дозволили уряду, тому що у нас є така традиція вже в уряді, є постанови, які визначають лінії розмежування, які будуть під час окупації визначати ті населені пункти, які будуть захоплюватися і руйнуватися агресором. Якщо ми цього не зробимо, ми зараз визначаємо статично лінію розмежування, і ті населені пункти, які будуть потім зруйновані, ми не зможемо на них поширити дію цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Тільки правильно говорити: «населені пункти, які ми визволяли», а не «брали». Це буде мудро.

Поправка 168 комітетом відхилена. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Поправка 170. Лубінець.

Поправка 169 – це Логвинський.

Поправка 170 – це Лубінець. Наполягає, так? Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Я її вже коментував. Я все-таки наполягаю, щоб у частині другій статті 1 законопроекту словосполучення «в Донецькій та Луганській областях» виключити.

У цьому є дуже проста логіка: не обмежуйте, будь ласка, цей законопроект тільки для Донецької та Луганської областей. Є повноваження Генерального штабу, він сам визначить і Крим, і Севастополь – будь-що, що стосується прав України на свою територію. Виключіть це словосполучення.

Я просто не розумію логіку комітету. Чому було з цим не погодитися? Якщо можна, секретарю комітету, прокоментуйте, будь ласка. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправка 170 відхилена. Хто її підтримує, прошу проголосувати. «За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 176. Не наполягає.

Поправка 177 (*Шум у залі*). Це Добродомов чи Мусій?

Мусій. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

МУСІЙ О.С. Поправка 177. Прошу звернути увагу на те, що в редакції, яку пропонує комітет, знову пропонується керуватися для визначення країни-агресора, окупації двома різними законами: чинним (щодо Автономної Республіки Крим) і законом, який зараз намагається проштовхнути комітет на угоду Банковій.

Насправді, у нас стане тоді правова колізія щодо окупації: одна частина буде визнаватися по одному закону, інша частина – по іншому, а суди трактуватимуть хто за одним, хто за іншим законом. Невже важко зробити один закон для окупованих територій? Тоді все стане на свої місця.

Цілком логічно говорив мій колега Лубінець про те, що краще взагалі вилучити ці назви, тоді закон стосуватиметься будь-якої і будь-коли окупації. Навіщо ви зараз там залишаєте тільки маленьку частину з необхідного? Або додайте тоді Крим, і буде повна окупація всіх територій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Дану поправку враховано частково редакційно, але автор наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка 180. Не наполягає.

Поправка 181. Наполягає, так? Луценко. Будь ласка.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Ми з вами мусимо використовувати будь-яку можливість, щоб сказати всьому світу, що ми визнаємо і Луганськ, і Донецьк, і Крим однаково окупованими територіями. Мусимо не залишати нашим противникам, ідеологічним і військовим суперникам жодного простору для маневру в цьому моменті.

Прикро, що парламент на четвертому році займається такими дискусіями, ми обговорюємо, що потрібно згадувати Крим усюди там, де ми згадуємо окуповані території. Я вважаю це ганьбою для нас. Тому прошу підтримати мою поправку 180: у статті 2 слова «в Донецькій та Луганській областях» після слів «тимчасово окупованих територій» виключити. Всі окуповані Росією території є окупованими територіями, не лише Луганськ і Донецьк.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, поправку 180 відхилено. Хто підтримує поправку 180 народного депутата Луценка, прошу проголосувати.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 178. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Стосовно поправки 178, я акцентую увагу на тому, що є імплементація в цей текст законопроекту понять «територіальні громади» і «органи місцевого самоврядування».

Була пропозиція, все чітко визначено, як регулюється діяльність місцевих територіальних громад і органів самоврядування. На якій підставі закон взагалі передбачив припинити діяльність органів самоврядування, коли такої норми в природі немає і бути не може? Може

бути тільки призупинено, а ви вже їх ліквідуєте і припиняєте. Тому я хочу, щоб врахували цю редакцію, яка дає можливість використовувати територіальним громадам свої природні права – право на управління на тих же територіях, це ж такі люди, вони формують свої...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за розуміння.

Дану поправку враховано редакційно, але автор, народний депутат Німченко, наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Поправка 181. Не наполягає.

Поправка 185. Наполягає. Світлана Заліщук. Будь ласка.

ЗАЛІЩУК С.П. Шановні колеги! Цією поправкою я пропоную зафіксувати, що правовий статус тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях визначається цим законом та може бути змінений чи скасований виключно законами України. Тобто будь-які домовленості, будь-які міжнародні пакти не зможуть вплинути на визначення окупації цих територій. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправку 185 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправка 186. Сотник.

СОТНИК О.С. Дякую. Фракція «Самопоміч». Для мене, насправді, це, напевно, є найбільш принципова поправка в усьому проєкті закону. Ми можемо дуже багато говорити про те, що в преамбулі згадується про російську агресію, в деяких нормах згадується про відсіч російській агресії. Але ми дуже добре розуміємо, що преамбула носить декларативний характер. Для громадян України, для захисту

прав держави й інтересів держави, для захисту прав громадян важливо, щоб норма була в законі.

Тому я наполягаю на тому, що Росія має бути визнана агресором безпосередньо у тілі й у статтях проекту закону. Ми з нашою делегацією в ПАРЄ домоглися, щоб ще рік тому Росія була визнана агресором міжнародною спільнотою. Я не розумію, чому Україна, український парламент не погоджується з цією логікою і не хоче у проекті закону закріпити, що Російська Федерація є агресором.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку 186. Комітет її відхилив. «За» – 51.

Не підтримано.

Поправка 187 Корчинської частково врахована, тому рухаємося далі.

Поправка 191. Крулько. Не наполягає.

Поправка 193. Луценко. Не наполягає.

Поправка 194. Заліщук. Редакційно врахована.

Поправка 193. Луценко. Будь ласка.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Наш спікер Андрій Парубій нещодавно сказав, що ми надто повільно рухаємося цим законопроектом. Абсолютно погоджуюся з паном Парубієм, ми надто повільно рухалися із законодавчим визнанням російської агресії, нам потрібно було чекати три з половиною роки. Нас випередили вже всі: Парламентська асамблея Ради Європи, ООН, всі міжнародні пристойні інституції. Натомість Україна, котра є жертвою агресії, ще до сих пір думає, і в парламенті сперечаються: чи треба включати Крим до списку окупованих територій, чи не потрібно. Чому так відбувається? Тому я прошу підтримати поправку, яка в тілі законопроекту визначає статус Криму як окупованої території. У частині другій статті 2 після слів «тимчасова окупація Російською Федерацією території» доповнити словами «Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, території в Донецькій та Луганській областях». Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Визначаємося щодо поправки 193, відхиленої комітетом.

«За» – 53.

Не підтримана.

Поправка 195. Сотник. Не наполягає.

Поправка 198. Ілленко. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю. Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Насправді про це вже багато було сказано, але ми, свободівці, наполягаємо на тому, щоб у законопроекті було чітко прописано дату початку окупації, і це має стосуватися і Криму, і Донецької та Луганської областей. Тільки тоді ми можемо говорити не про якісь бутафорні декларації, гасла, а про абсолютно чіткі, юридично виверені норми, які потім можуть стати чіткою базою для судових позовів, для того, щоб чітко визначити, що це дійсно російська окупація і що вона за це буде відповідати. Тому ми пропонуємо все-таки врегулювати це питання, підтримати нашу поправку і чітко вказати і для Криму початок окупації, і для окремих районів Донецької і Луганської областей, які на сьогодні окуповані Російською Федерацією.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, я відволіклася з важливого приводу.

Шановні колеги, ми зараз голосуємо за поправку 198 народного депутата Ілленка, яка була відхилена комітетом.

«За» – 44.

Не підтримано вашу поправку.

Поправка 203 народного депутата Найєма. Не наполягає.

Поправка 202. Пташник. Наполягає. Будь ласка.

ПТАШНИК В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Хотіла б звернути увагу, що таблиця містить посилання, що начебто ця поправка врахована редакційно, хоча вона абсолютно не врахована.

Стаття 2, зокрема абзац третій, звертаю вашу увагу, передбачає, що діяльність збройних сил та інших військових формувань Російської Федерації, яка суперечить нормам міжнародного гуманітарного права,

є незаконною. Натомість інші норми цього законопроекту містять посилання саме на норми міжнародного права, а не на норми міжнародного гуманітарного права. Очевидно, що міжнародне гуманітарне право є складовою міжнародного права. Тому давайте, будь ласка, приведемо у відповідність дану норму до правильної термінології і будемо говорити, що діяльність збройних сил Російської Федерації, яка суперечить нормам усього міжнародного права, відповідно є незаконною.

Тому я прошу підтримати мою поправку 202.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо за поправку, яку комітет частково врахував, але пані Вікторія наполягає. Прошу.

«За» – 57.

Не врахована.

Поправка 203. Найєм. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НАЙЄМ М. Шановні колеги! Ця поправка частково врахована. Я хотів би, щоб ми повернулися до її першої редакції.

Справа у тому, що цією поправкою ми визнаємо факт народження і факт смерті. Це є міжнародна практика. Вона підтверджена в першу чергу практикою Європейського суду з прав людини.

Також є звернення від ООН. Я не розумію, чому написано, що вона врахована редакційно, тобто частково. У якій частині вона була врахована, тому що там мається на увазі і народження, і смерті?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Справа у тому, що там є цілий розділ законопроекту, де говориться про те, що не визнаються ніякі документи так званих ОРДО і ОРЛО, окрім довідок про народження і смерть. Це є така особлива норма в законі. Просто вона йде не у вашій поправці, це враховано в інших нормах цього проекту закону.

Голосуємо зараз за поправку 203 народного депутата Найєма, яку він... А, не наполягає вже. О'кей.

Поправка 204. Сотник. Не наполягає.

Поправка 210. Найєм. Не наполягає.

Поправка 213. Шкрум. Не наполягає. Дякую.

Поправка 215. Рябчин. Дуже дякую.

Поправка 218. Заліщук. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЗАЛІЩУК С.П. Шановні колеги! Цією поправкою, з одного боку, ми наполягаємо, що будь-які акти, видані на тимчасово окупованих територіях, не є дійсними і не створюють правових наслідків. З іншого боку, я пропоную, аби наші громадяни мали можливість використовувати акти в якості доказів для встановлення факту народження або смерті на тимчасово окупованих територіях, які так само відповідають практиці Європейського суду з прав людини. Є ціла низка справ і Молдови, і Туреччини, водночас є так само резолюція, консультативний висновок Міжнародного суду ООН з таким же підходом. Прошу підтримати цю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Голосуємо поправку 218, яка відхилена комітетом, але з тих самих причин, про які ми говорили, що воно визначено там особливою статтею. Тобто ті норми, про які пані Світлана говорить, є в інших статтях цього законопроекту. Голосуємо!

«За» – 48.

Поправка 219. Пані Заліщук не наполягає.

Але цілком правильно, що гуманітарний аспект вимагає від нас враховувати факт про народження і смерть українських громадян на окупованій території. Тому дякуємо, що це є в окремій нормі статті.

Поправка 225. Врахована редакційно. Сотник Олена. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

СОТНИК О.С. Дякую. Фракція «Самопоміч». Написано, що поправку 220 враховано редакційно. Але насправді вона не є врахованою.

Я дуже хотіла б, щоб профільний комітет хоча б поцікавився, яка кількість справ у Європейському суді з прав людини там знаходиться, де саме до України позиваються люди, у тому числі й ті, які зараз перебувають на окупованих територіях. Все чому? Тому що в Україні не було з цього приводу чітко визначеної системної політики. Навіть у цьому проекті закону ви записуєте про якийсь там особливий порядок забезпечення прав людини. Та не може держава Україна, яка не має контролю над цими територіями, забезпечити на цих територіях права і свободи людей, тому що вона не контролює ці території. Нехай агресор поверне території, тоді ми візьмемо на себе ці зобов'язання. А на даному етапі ми маємо чітко зазначити, що всю відповідальність,

відшкодування збитків, моральну шкоду несе Російська Федерація. Саме це я записую...

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 220 від депутатів фракції «Самопоміч» була врахована редакційно, але фракція наполягає на повному голосуванні. Прошу голосувати. Прошу визначатися.

«За» – 56.

Поправку не підтримано.

Народні депутати Яценко і Долженков вимагають поставити на голосування для підтвердження поправку 224. Пане Іване, прошу вас зафіксувати. Це поправка народних депутатів Вінника, Пашинського, Левуса, Савченко, тобто комітету, яку вони просять поставити на голосування для підтвердження.

Долженков. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Доброго дня, шановні колеги! Насправді дуже важливий законопроект зараз розглядаємо, адже вирішується доля Донбасу і взагалі процесу його реінтеграції. На жаль, прийняття законопроекту в тому вигляді, в якому зараз він голосується і обговорюється в рамках другого читання, даватиме дуже незначну надію на реінтеграцію.

Зараз тут багато говорять про території. На територіях живуть люди, яким потрібно виживати. Поправка 224, яку я та фракція «Опозиційний блок» наполягаємо поставити на голосування для підтвердження, передбачає кримінальну відповідальність для людей, залучених до участі в адміністрації Російської Федерації. Хто буде оцінювати? Яка ця участь буде – активна чи пасивна? Який меседж ми надсилаємо населенню Донбасу, яке там проживає і вимушено якимось взаємодіяти з тими людьми для того, щоб прогородувати себе та свої сім'ї?

Я вважаю, що це положення неприйнятне і має бути вилучено, адже ми відторгаємо Донбас цим проектом закону.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Позиція зрозуміла. Хочеться почути позицію комітету. Водночас я також маю зазначити, що позиція відповідальності має визначатися законом про амністію, а не нормами цього проекту закону.

Пане Іване, позиція комітету. Будь ласка.

ВІННИК І.Ю. Напевно, очікуваний коментар від представників «Опозиційного блоку», який ще жодного звернення до Російської Федерації як країни-агресора навіть політично не підтримав: щодо звільнення території, притягнення відповідальності Російської Федерації і її збройних формувань, які здійснюють агресію проти України.

Єдине, на чому хочу наголосити, що ця поправка була результатом роботи щодо тих пропозицій, які лунали від різних фракцій парламенту, які зараз чомусь критикують роботу комітету. Тому комітет заперечує з приводу того, щоб ця поправка була відхилена шляхом її підтвердження, але регламентну норму треба виконувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую за роз'яснення.

Колеги, прошу визначитися щодо цієї поправки. Наголошую, що це поправка комітету. Комітет її підтримав, а депутати просять поставити її на голосування для підтвердження.

Прошу визначитися.

«За» – 82.

Рухаємося далі, прошу вас фіксувати позиції.

Поправка 225. Так само, Яценко і Долженков попросили поставити її на підтвердження. Будь ласка, увімкніть мікрофон Яценка. Перепрошую, це поправка фракції «Самопоміч». Я потім дам вам слово. Тут дві позиції: «Самопоміч» вимагає взагалі її врахувати повністю, комітет її врахував частково, народні депутати вимагають поставити її на голосування для підтвердження.

Спочатку Яценко. Потім – Сотник.

ЯЦЕНКО А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). Шановна головуюча! Шановні колеги! Прошу цю

поправку поставити на голосування для підтвердження як таку, що не відповідає Конституції, не узгоджується з тілом проекту закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Олена Сотник. Будь ласка, ви хотіли роз'яснити цю поправку.

СОТНИК О.С. Дякую. Фракція «Самопоміч». Насправді в мене є відповідь колегам, які ставлять на підтвердження поправки. Ви розумієте, у нашій поправці дуже чітко встановлено, про що йдеться у тій діяльності, за яку мають нести відповідальність особи на окупованих територіях. Якщо вони сприяли окупаційній адміністрації, якщо це, наприклад, різні бандформування і таке інше, тобто чіткі критерії, дуже чітко все встановлено. Якщо дії людей підпадатимуть під ознаки вчинення злочину, жодного звільнення від відповідальності, ніяка реінтеграція не може зняти відповідальність з людей, які вчиняли злочини, у тому числі проти українців, не може їх позбавити відповідальності, і вони нестимуть цю відповідальність згідно із законом, згідно з Кримінальним процесуальним кодексом. Ось про що ця поправка, про те, що жоден злочинець не уникне відповідальності, хто сприяв...

ГОЛОВУЮЧА. Ми зараз голосуємо поправку 225. Це поправка «Самопоміч», комітет її частково врахував. «Самопоміч» наполягає на повному голосуванні, народний депутат Яценко вимагає поставити на підтвердження те, що голосував комітет.

Ставлю на голосування для підтвердження поправку 225, те, що прийняв комітет. Прошу визначатися.

«За» – 59.

Поправка 226 народного депутата Мусія. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Ця поправка стосується саме виконання норм Женевської, Гаазької конвенцій про відповідальність країни-агресора за окуповані території. Але я хотів би відрефлексувати на заяву з «Опозиційного блоку» про те, що, бачте, колаборанти, які очолюють там адміністрацію, є нещасні люди, яким треба виживати, яким треба допомагати, і ми не маємо права їх

переслідувати. Та колаборантів розстрілювати треба, і завжди всі країни колаборантів розстрілювали. Тому...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу не закликати до насильства навіть щодо колаборантів. Суд буде визначатися, ми не бойовики, щоб розстрілювати. Шановні колеги, дуже прошу, ми з вами розглядаємо проект закону, який має повертати території, давайте нікого не розстрілювати, а судити будемо. Прошу голосувати за поправку 226 і не вживати таких слів під час обговорення, дорогі колеги-гуманісти!

Дякую.

«За» – 46.

Не підтримано вашу поправку.

Поправка 228 гуманного народного депутата Мусія.

Я вже оголошувала поправку 223, вас не було в залі. Прошу вас бути в залі, ми потім повернемося до неї.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу врахувати саме цю поправку, тому що вона стосується, у тому числі й територій Криму і Севастополя. Адже законопроект має бути системним і враховувати всі види окупації, які існують на території України. Є вони чи немає, незалежно від віяння вітру і від бажання виокремити Крим чи Донецьк з Луганськом. Саме тому я прошу поставити на голосування для підтвердження у повному обсязі врахування цієї поправки. Будь ласка, проголосуйте «за».

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 228 була відхилена, прошу визначатися, шановні колеги.

«За» – 48.

Поправка 223. Народний депутат Крулько. Наполягає.

Я оголошувала, але вас не було. Ми не можемо повертатися весь час до поправок. Прошу.

КРУЛЬКО І.І. Фракція «Батьківщина». Шановна пані головуєча! Хотів би зараз звернутися з приводу поправки 225, яку збили. Це поправка, яка передбачала невідворотність кримінального покарання щодо тих осіб, які задіяні у здійсненні збройної агресії Російської Федерації проти України. Депутат Яценко поставив цю

поправку на підтвердження, щоб ті, які вбивають українців, українських солдат, не несли ніякої кримінальної відповідальності. То що ж це таке?

Тому я прошу, коли ми будемо голосувати за цей законопроект в цілому, щоб ця поправка обов'язково була включена, тому що ті, які вчиняють злочини проти людства, порушують міжнародне законодавство, мають нести кримінальну відповідальність і понесуть її обов'язково. Ця поправка потрібна, бо вона має включати в себе невідворотність кримінального переслідування щодо тих, хто вчиняє сьогодні військові злочини проти України і проти українського народу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги! Єдине, до чого я хочу закликати, що згідно з Регламентом немає такої норми, щоб повертатися до однієї й тієї ж поправки тричі. Ви говорите цілком правильні речі щодо невідворотності покарання. Маю зазначити, що це є закон про амністію, який ми також з вами голосували, і ті злочини, які потрапляють під злочин проти людства, там не потрапляють під амністію. Але наприкінці буде заключний коментар представника комітету щодо всього законопроекту, по якому ми рухаємося.

Поправка 229 Німченка. Не наполягає. А її наполягає поставити на підтвердження народний депутат Семенуха. Спочатку слово Семенусі, потім – Німченку, і голосуємо.

СЕМЕНУХА Р.С. «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Своїм виступом я хочу поставити на підтвердження поправку 229 депутата Німченка і поправку 231 пані Геращенко.

Я вкотре наголошую, що неможливо забезпечити суверенітет на територіях, на яких, фактично, Україна сьогодні не здійснює контроль. Суверенітет у таких випадках відновлюється, і ніяк по-іншому. Бо інакше це все вписується, знову-таки, у філософію Мінських протоколів. Я думаю, що на четвертий рік війни треба визнати, що політична частина Мінська – це не що інше, як шлях до повної капітуляції України.

Так само, не можна слідувати кремлівській логіці, розмежовуючи юридичне питання щодо Криму і Донбасу. Погодьтеся, слухаючи засідання Верховної Ради, що сьогодні в окупованому Криму відчують

люди? Вони ставлять запитання: чому ж їхня Верховна Рада по-різному розглядає питання Криму і Донбасу? Я переконаний, що одна територія, одна проблема, один агресор. Тому один закон має врегулювати питання як щодо Криму, Севастополя, так і щодо окремих територій Луганської і Донецької областей.

Прошу поставити на підтвердження цю поправку.

ГОЛОВУЮЧА. Продовжуємо рухатися по поправках.

Пане Німченко, у вас буде коментар щодо поправки 229? Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Козьма Прутков пропонував: «Коли блондинку зустрінеш, то дивись у корінь». Почитайте, будь ласка, про яку пропозицію йде мова у поправці 229. Почитайте, яка філософія вашого законопроекту, де ви кажете, що забезпечується суверенітет. Уніфікована правова категорія не «забезпечується», а «захищається» суверенітет. От із цього й виходили, коли вели мову.

Наступне. Коли ми говоримо про державний суверенітет, то не треба, щоб це використовувалося для того, щоб на державному рівні пропагувати сепаратизм. Про такий державний суверенітет і йшлося у цій поправці. Я вдячний, що комітет врахував це.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування для підтвердження поправку 229 на вимогу народного депутата Семенухи, яка частково була врахована комітетом. Колеги, прошу визначатися.

«За» – 35.

Також була вимога поставити на голосування поправку 231 авторства народного депутата Геращенко. Виступив з цього приводу народний депутат Семенуха. Я як автор цієї поправки хочу зазначити, що у цьому залі знаходиться достатньо багато юристів, які насправді чудово знають, що Україна як учасник і член тих чи інших міжнародних організацій взяла на себе добровільні зобов'язання враховувати міжнародне право у своєму законодавстві, яке є вищим за внутрішнє законодавство, і це очевидні норми. Якщо зараз ви говорите ті речі, які суперечать тому, що вчать на першому курсі юридичного університету, то мене це дивує. Це перше.

Друге. Можна скільки завгодно хаяти. У цій поправці немає жодного слова щодо захаяних вами Мінських угод, але я хочу наголосити, подобається вам це чи ні: у рамках Мінських угод 27-го відбулося звільнення заручників, а не редутів. Не Мінські угоди розпочали війну проти Російської Федерації, а Мінські угоди дозволили нам взяти паузу для того, щоб посилити українську армію. Мінські угоди прив'язані до санкцій проти Російської Федерації, які, насправді, дуже чітко фіксуються, що тільки після повного виконання угод, а повне виконання – це відновлення контролю над українсько-російським кордоном. Ті, хто виступають проти цього, по суті, виступають проти відновлення територіальної цілісності, суверенітету і кордону України.

Шановний колего, немає такого, щоб був коментар на коментар. Я як автор мала повне право зараз прокоментувати вашу позицію щодо цієї поправки.

На вашу вимогу ставлю на голосування поправку 231 народного депутата Геращенко, яку народний депутат Семенуха просить поставити на підтвердження. Комітет її врахував. Прошу зал визначатися.

Я зараз говорила як автор поправки, не як... Ви ж сказали у вашому виступі: народний депутат Геращенко. Ви виступали щодо поправки народного депутата Геращенко, щоб її зняли.

«За» – 36.

Не підтримана.

Поправка 235. Народний депутат Чубаров. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЧУБАРОВ Р.А. Шановні колеги! Стаття 3 в редакції першого читання має загальний, але дуже принциповий характер. Мова йде про те, що державна політика забезпечення державного суверенітету України базується на Конституції та законах України, міжнародних договорах, принципах і нормах міжнародного права. Я взагалі не розумію, чому в такій загальній, але дуже принциповій статті ми знову не погоджуємося включати Автономну Республіку Крим та місто Севастополь? Це дуже важливо. Прошу додати словосполучення «Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» в таку дуже важливу статтю 3 цього законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Ставлю на голосування поправку 235. Комітет її відхилив. Це поправка народного депутата Чубарова, він просить її підтримати. Прошу визначатися. Голосуємо!

«За» – 85.

Не підтримана.

Поправка 236. Семенуха. Прошу вас.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Це репліка до попереднього виступу. Скажу, що на четвертий рік уже всі мають знати, чим відрізняються угоди від протоколів. Бо, насправді, жодних Мінських угод не існує. Угоди згідно з нормами міжнародного права ратифікуються національним парламентом. А те, що підписано в Мінську, називається: протоколи, домовленості. Але жодного відношення до угод не мають.

Тепер щодо поправки 236. Відновлення державного суверенітету не можна реалізовувати підзаконними актами. Воно має відбуватися лише за нормами Конституції та міжнародного права.

Насправді формально запропонований законопроект відповідає капітуляційним Мінським протоколам, в яких немає згадки про Крим. Наголошую, ми не можемо порушувати логіку: один статус території – один закон. Політика має спиратися винятково на норми міжнародного публічного права, Конституції України та її законів. Жодним чином не можна допустити регулювання цього підзаконними актами. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, визначаємося щодо поправки 236, яку, до речі, комітет частково врахував. Але фракція «Самопоміч» як автори просять повністю її врахувати. Прошу визначатися.

«За» – 64.

Поправка 241. Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу саме в назві статті 4 також обов'язково врахувати Автономну Республіку Крим і Севастополь, що передбачає наша поправка. Насправді законодавство, на яке посилається комітет щодо того, що вже врегульовано – окупація Криму, воно не містить низки норм, які є в цьому законопроекті. Насправді він доповнив би внесення до Луганської

і Донецької областей Криму і Севастополя, а також існуюче законодавство. Тому прошу повністю врахувати.

Шановна заступник Голови Верховної Ради говорила щодо гуманізму, коментуючи мій попередній виступ. То я порадив би їй з таким самим гуманізмом... Знаєте, ви здали Крим лише з одним пострілом, був вбитий один український солдат. Десять тисяч українців, солдат і цивільних загинуло через ваш гуманізм. Ви тут розказуєте про гуманізм? Який може бути гуманізм по відношенню до країни-агресора?

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 241 комітетом відхилена. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Колеги, я ще раз наголошую: ми надто повільно йдемо по поправках. Ми повинні сьогодні завершити розгляд. Тому я звертаюся до авторів поправок: особливо в тих випадках, коли поправки дублюються і стосуються тієї ж статті, не наполягати на кожній.

Поправка 245. Войціцька. Будь ласка.

Потім – Німченко щодо поправки 244. Будь ласка.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Поправка 245 стосується визначення мети державної політики із відновлення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях України. Тут дуже важливо саме застосування слова «відновлення» замість «забезпечення», адже сьогодні окремі території Луганської та Донецької областей є окуповані, і ми не можемо забезпечити суверенітет на даній території. Це перше.

Друге, на чому ми наполягаємо, це на тому, щоб першим стояли захист інтересів і прав цивільного населення на тимчасово окупованих територіях. Саме люди мають бути пріоритетом будь-якої політики, яка стосується окупованих територій.

Дякую. Прошу підтримати дану поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Вона врахована частково, але автори просять, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує дану пропозицію, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 244. Німченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. «Оппозиционный блок». Моя пропозиція стосується того, що на сьогодні немає правової визначеності в статті 4... Подивіться, чим вона починається: «Цілями державної політики є ... забезпечення...». Такого немає в технології законотворення, це я для авторів кажу, хто його готував. Це перше.

Друге. Була моя пропозиція, яка стосується того, що треба бачити людей, і тому пропонували, що метою є припинення збройного протистояння, відновлення конституційного ладу, і не треба вказувати, на якій території конкретно.

Ще одне. Відновлення життєдіяльності міст і населених пунктів, цього взагалі немає. Про яку реінтеграцію можемо вести мову? Тому я наполягаю, щоб поставили цю пропозицію на голосування для її підтримки. Стосовно того, що треба, щоб було правове...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дану поправку враховано частково редакційно. Автор – народний депутат Німченко наполягає на тому, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує цю пропозицію, прошу проголосувати. Голосуємо!

«За» – 37.

Рішення не прийнято.

Поправка 248. Не наполягає.

Повторіть ще раз. Добре, увімкніть мікрофон Шкрум.

ШКРУМ А.І. Фракція «Батьківщина». Дякую, колеги. Поправка 246. Мушу до неї повернутися, тому що я зачитаю зараз статтю, як вона виглядає в кінцевій редакції після роботи комітету. «Цілями державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях є: звільнення... (цих територій), захист прав, свобод

і законних інтересів громадян, забезпечення незалежності, єдності та територіальної цілісності».

Тобто ми взагалі не говоримо про Крим, місто Севастополь. Ми навіть не називаємо метою державної політики відновлення суверенітету над Кримом. Ми відносимо це все до іншого закону. Це, на жаль, є логікою Мінських угод, пана Путіна і Російської Федерації.

Я ще раз вимагаю і буду вимагати далі по тексту, бо це дуже важливо, щоб українські громадяни це чули і розуміли. Ми всюди маємо ставитися однаково до територій Криму і Донецької, Луганської областей. Ті й інші території є незаконно окуповані через збройну агресію Російської Федерації. Ми маємо це прописувати в одному законі. Це важливо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку враховано частково. Хто за те, щоб підтримати її повністю, прошу проголосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 248. Не наполягає.

Поправка 251. Не наполягає.

Поправка 249. Зараз я знайду. Лубінець. Враховано редакційно.

Будь ласка, пане Дмитре.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Я не побачив, де її врахували редакційно. Про що йдеться у моїй поправці? Про звільнення цих територій, відновлення контролю над своєю територією в межах кордону. Згідно з міжнародним правом територія незалежної держави визначається державним кордоном. Якщо ми йдемо за логікою, що нам цей законопроект потрібен саме для захисту українських інтересів у міжнародних судах, то, знову-таки, я наполягав, щоб була міжнародна юридична дефініція: «державний кордон України». Тому і наполягав, щоб було чітко прописано, що «відновлення контролю над своєю територією в межах кордону». Не можу зрозуміти логіку комітету, коли кордон навіть не згадується.

Дякую. Прошу поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Вона врахована редакційно. Хто за те, щоб підтримати її повністю у редакції Лубінця, прошу проголосувати.

«За» – 60.

Рішення не прийнято.

Поправка 251. Не наполягає.

Поправка 254. Не наполягає.

Поправка 256. Не наполягає.

Поправка 255. Роман Семенуха.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Оскільки відновлення суверенітету відбудеться не одразу (і давайте про це говорити відверто), варто викласти основні завдання державної політики у хронологічному порядку. Адже спочатку після звільнення територій саме Збройними Силами України має відбутися забезпечення прав цивільного населення, захист прав осіб, які постраждали від агресії Російської Федерації та окупації як у Криму, так і на Донбасі. У проекті закону не можна лишати прогалини, які можуть дати можливість легалізувати російські анклави, не може бути відновлення територіальної цілісності, єдності без захисту прав громадян, що страждають внаслідок російських окупантів, терору їхнього та їхніх посібників. Прошу підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 255, вона врахована редакційно. Хто за те, щоб її врахувати повністю, прошу проголосувати.

«За» – 55.

Рішення не прийнято.

Поправка 252 Оксани Білозір, а потім поправка 256.

Будь ласка, пані Оксано.

БІЛОЗІР О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую. Бачу, що мою поправку враховано редакційно, але вона надзвичайно важлива. Я не знайшла, де у законопроекті вона редакційно врахована. Тому я хочу наголосити на тому, про що у ній ідеться.

А саме, записати в законопроекті: «Відшкодування збитків, завданих внаслідок протиправних дій Російської Федерації як держави-агресора, із подальшим зверненням щодо компенсації таких збитків державою-агресором».

Чому це важливо зафіксувати в нашому законопроекті? Тому що суди мають дуже багато звернень від наших громадян, а суди користуються Законом «Про боротьбу з тероризмом», і там чітко вказано, що збитки компенсує держава. Тому ми будемо мати навал справ, де суди не зможуть прийняти рішення, бо вимушені посилатися на те, що збитки компенсує держава Україна.

Якщо ми внесемо таку дефініцію в наш законопроект, тоді суди зможуть посилатися на наш законопроект і норми, які визначають, що збитки покриває і компенсацію надає країна-агресор.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, комітет врахував редакційно дану поправку. Хто за те, щоб вона була врахована повністю в редакції Оксани Білозір, прошу проголосувати.

«За» – 71.

Рішення не прийнято.

Поправка 256. Рябчин.

РЯБЧИН О.М. «Батьківщина», Донеччина. Та ж сама стаття 4 про мету державної політики складається з трьох пунктів: звільнення територій, захист прав і свобод населення, зміцнення незалежності та державності. Я пропоную доповнити новим абзацом такого змісту: «Метою державної політики повинно бути притягнення до відповідальності осіб, винних у здійсненні збройної агресії проти України та тимчасової окупації частин її території».

Переконаний, що саме це повинно стати також метою державної політики задля забезпечення державного суверенітету. Особи, які вчинили злочини проти держави, проти життя, проти людяності, повинні понести передбачену законом відповідальність. Безкарність породжує хаос, безвідповідальність створює потенційну небезпеку для всієї держави і народу. Прошу підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Іване, прокоментуйте, будь ласка, так само і те, що пані Оксана просила.

ВІННИК І.Ю. Шановні колеги! Відповідаю одразу двом доповідачам.

Перше. Щодо невідворотності покарання. Зараз із приводу змісту статті 2 точилася дискусія, де було чітко встановлено, що особи, які порушують принципи міжнародного гуманітарного права, беруть участь в окупаційній адміністрації збройних формувань, несуть відповідальність згідно із законодавством України. Тому ми не створюємо якісь засади державної політики, а фактично встановлюємо обов'язок притягати до відповідальності згідно з чинним законодавством. У даному випадку ми вважаємо недоречним враховувати цю поправку в статтю 4.

Друге. Що стосується пані Білозір. У статті 2 є абзац, який став результатом редакційного врахування поправок багатьох депутатів, зміст якого звучить так: відповідальність за матеріальну чи нематеріальну шкоду, завдану Україні внаслідок агресії Російської Федерації, покладається на Російську Федерацію відповідно до загальноновизнаних принципів та норм міжнародного права.

Окрім того, в подальшому ви почуєте поправку від фракції «Батьківщина», яка пропонує скасувати судовий збір щодо майнових позовів до Російської Федерації. Таким чином, це, знову-таки, у розвиток ідеї, яку ви і окремі інші депутати реалізуєте. Це все враховано комітетом у новелах і поправках до цього проекту закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 256. Комітетом вона відхилена. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Поправка 260. Мусій. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

Потім – Німченко.

МУСІЙ О.С. Шановні народні депутати! Прошу звернути увагу, що наша поправка стосується саме внесення до статті 5 також доповнень щодо Автономної Республіки Крим і Севастополя.

Загалом стаття 5 є цілком декларативна, тому що вона посилається на те, що і так уже передбачено чинним законодавством України у вигляді Конституції і законів. Або ця стаття взагалі не має бути у цьому законопроекті, якщо так уже все передбачено. Але, якщо законодавець хоче врегулювати стосовно конкретних окупованих територій, то дуже бажано включити всі окуповані території, а не розмежовувати їх чомусь на Донецьку-Луганську окремо і на Автономну Республіку Крим окремо. Тому прошу системно і цілісно підійти до побудови статті 5 і врахувати нашу поправку повністю, а не редакційно. Прошу всіх проголосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку 260 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправка 259. Німченко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

НІМЧЕНКО В.І. «Опозиційний блок». Насамперед хотів би сказати, що дуже дивно чути риторику від медичного працівника стосовно розстрілів, це ми давно десь чули на початку 1933 року. Я хотів би, щоб ми тихенько розглядали цю справу, тому що нас слухають люди, які на сьогодні знаходяться по той бік. Вони думають там: про яку інтеграцію, реінтеграцію йде мова в залі, коли закликають розстрілювати за гуманітарні дії, шановний пане Мусій?

А тепер уже по справі. Давайте подивимося, про що йдеться у статті 5 і яка пропозиція стосувалася тут виключно того, що для роботи потрібно, щоб об'єднані територіальні громади і кожен громадянин бачили конкретний захист від держави. Що таке суверенітет? Суверенітет – це не аморфне розуміння, суверенітет – це свобода слова, суверенітет – це свобода переміщення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 30 секунд, щоб завершити.

НІМЧЕНКО В.І. Прошу підтримати мою пропозицію щодо редакції статті 5.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Дану поправку враховано редакційно.

Хто за те, щоб врахувати її повністю так, як подав її народний депутат Німченко, прошу проголосувати.

«За» – 22.

Рішення не прийнято.

Поправка 264. Не наполягає.

Поправка 265. Не наполягає.

Поправка 266. Наполягає пан Чубаров. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ЧУБАРОВ Р.А. Вибачте, що займаю час, але все-таки буду стукатися. Я розумію, що спрямованість проекту закону в розробці авторів не дає нам можливості з точки зору юридичної техніки органічно вписувати Автономну Республіку Крим та місто Севастополь. Втім, у цьому і є моральні втрати. Тут уже говорилося про те, як реагують мешканці Криму на наше обговорення. У цьому є також і можливість загрози виникнення додаткових проблем на шляху деокупації Криму.

Тому я наполягаю на включенні до статті 5, яка дійсно також носить загальний характер, Автономної Республіки Крим та міста Севастополь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Дану поправку комітетом відхилено, хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Поправка 267. Не наполягає.

Поправка 270. Не наполягає.

Поправка 269. Пастух. Будь ласка.

ПАСТУХ Т.Т., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 163, Тернопільська область, самовисуванець). «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги! Ми наполягаємо на тому, щоб нарешті в законі починати називати речі своїми іменами. Коли ми

говоримо про становлення суверенітету, ми фактично заперечуємо окупацію, тому що суверенітет потрібно відновити. Хлопці, які загинули в донецькому, луганському аеропортах, Дебальцевому, Іловайську, вони не на кордоні загинули, забезпечуючи суверенітет, а намагалися його відновити і звільнити нашу територію. Тому потрібно нарешті вже дійти і почати називати речі своїми іменами. Це перше.

Друге. Я просто хочу сьогодні звернутися до українців, щоб вони зрозуміли. Шановні українці, не важливо, хто проголосує в цілому за цей законопроект, а важливо, хто сьогодні б'ється за те, щоб цей законопроект нарешті став законом, почав працювати зі своїми юридичними механізмами.

Я просто хочу висловити застереження одного з американських генералів. Коли ми до нього апелювали щодо закону про визнання територій окупованими, він сказав: «Путін вам не дасть цього зробити». Сьогодні фактично відбувається підміна прийняття закону на якусь своєрідну...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 269 враховано частково редакційно. Хто за те, щоб врахувати її у тому обсязі, у якому подали автори, прошу голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 270. Луценко.

ЛУЦЕНКО І.В. Шановні колеги! Деякі народні депутати зараз вибачаються за те, що вони вносять поправки до цього законопроекту, згадуючи постійно Крим і Севастополь. Друзі, тут навпаки мусить вибачатися автор цього законопроекту, суб'єкт права законодавчої ініціативи – Президент Петро Олексійович Порошенко, котрий подав такий сумнівний з точки зору якості законопроект, який ми мусимо тут щоразу виправляти з такими зусиллями, проводячи ту дискусію, яка насправді дискредитує владу, у тому числі й президентську, оскільки ставить під сумнів лояльність автора цього законопроекту до кримчан, які залишилися під путінською окупацією. Просто забути їх – це була величезна неповага з боку Президента до тих кримських патріотів, які залишилися під російською окупацією.

Тому, друзі, колеги, будь ласка, прошу вас: давайте зробимо нашим патріотам у Криму приємно, приберемо виключну згадку

Донецька й Луганська і всі окуповані території визнаємо окупованими, у тому числі й Крим.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку 270 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 70.

Рішення не прийнято.

Поправка 274. Не наполягає.

Поправка 275. Не наполягає.

Поправка 277. Заліщук. Будь ласка.

ЗАЛІЩУК С.П. Шановні колеги! Пропоную поправку, яка підкреслить позитивні зобов'язання України до наших українських громадян. Зокрема, пропоную викласти абзац другий статті 5 в такій редакції, що наші державні органи «вживають заходів відповідно до міжнародного права для захисту прав і основоположних свобод людини і громадянина на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях».

Хочу зауважити, що Україна ще у 2015 році зробила відступ від Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, а також відступ від Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Там, де Україна не має можливості їх дотримуватися, ми їх не дотримуємося.

Але водночас ми не повинні перетворити життя людей, які опинилися у біді, на нестерпне життя. Цим проектом закону, безумовно, ми відстоюємо державні інтереси, але ми повинні враховувати права людей, які залишаються на тих територіях.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправку 277 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 279. Не наполягає.

Поправка 285. Олена Сотник.

СОТНИК О.С. Фракція «Самопоміч». Продовжуючи про інтереси цивільного населення. Якби цей проект закону дійсно містив норми, якими ми визнавали б Росію агресором, і дати окупації, то логічним було б і наступне положення, коли на країну-окупанта згідно з Гаазькою, Женевською конвенціями покладаються всі зобов'язання щодо дотримання прав цивільного населення. Це значно спростило б для України ситуацію, коли, ще раз підкреслюю, тисячі позовів знаходяться в Європейському суді з прав людини.

Якщо ми не займемо чітку позицію, не визначимося, хто є окупантом і хто несе відповідальність перед цими людьми, в результаті може статися так, що тільки Україна, українці, платники податків нестимуть всю відповідальність за ті збитки, які Росія завдала своєю агресією проти України. Тому обов'язково необхідно визнати, що це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 285 враховано частково. Хто за те, щоб врахувати її повністю, прошу проголосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправка 280. Купрій. Будь ласка.

КУПРІЙ В.М. Шановні колеги! Партія УКРОП наполягає на тому, щоб внести зміни до статті 5 цього законопроекту і послатися, що збройна відсіч агресії Російської Федерації має відбуватися відповідно до статті 4 Закону України «Про оборону України». Мова йде про введення воєнного стану на окупованих територіях, лінії розмежування, у прилеглих районах. Нагадаю як правник, це єдино можливий шлях, коли ми можемо конституційним шляхом обмежувати права людей, навіть обшукати, затримати. Це дозволить формувати ефективну відсіч, оскільки можна буде мобілізувати ресурси. Це уможливить визнати військовополоненими реально наших хлопців і дівчат і визволити їх відповідно до женеvських конвенцій.

Прошу вас підтримати голосування за цю поправку, яка передбачає введення воєнного стану на окупованих територіях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Ставлю на голосування поправку 280. Її враховано частково, але група авторів наполягає, щоб вона була врахована повністю. Хто підтримує, прошу голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправка 287. Не наполягає.

Поправка 290. Не наполягає.

Поправка 291. Не наполягає.

Поправка 292. Не наполягає.

Поправка 294. Наполягає. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! У даній статті, в якій пропонувалася зазначена редакція, йдеться про захист цивільного населення на територіях, які не підконтрольні Україні, їх у проекті закону пропонується називати «окупованими».

По-перше, хотів би сказати, що поняття «АТО» і «окупована територія» не співвідносяться з точки зору правового визначення.

По-друге. Якщо ми ведемо мову про захист тих людей, то повинні вписати конкретні механізми і визначити принципи, а не виходити з того, що там суцільні вороги, сепаратисти і все інше, там немає тих цивільних людей, які є українцями, які є часткою нашої незалежної і цілісної держави. Хіба на єднання така мова буде йти? Тому прошу поставити на голосування для підтримки мою пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 294. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Колеги, прошу мене уважно послухати. Ми щойно пройшли половину поправок до даного законопроекту. Це при тому, що ми працюємо з ним вже три з половиною години. У нас після обіду дві години. Якщо ми будемо йти тим самим темпом, яким ішли, ми просто ввійдемо з тим законопроектом у середу, що я вважаю неприйнятним. Тому я ще раз звертаюся до всіх народних депутатів, бо знаю, що в залі більшість підтримує позицію, щоб визначити Росію як агресора.

Особливо там, де поправки дублюються, щоб на них не наголошувати, особливо там, де вони є однотипні.

Я продовжую засідання на 15 хвилин. Ще раз прошу авторів поправок не наголошувати на кожній.

Отже, йдемо далі.

Поправка 296. Наполягає. Семенуха.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Колеги, давайте визнаємо, що сьогодні Україна не може гарантувати захист права на життя, здоров'я та збереження майна осіб, які опинилися на тимчасово окупованих територіях. Даний факт має бути закріплений в законі. В іншому випадку держава змушена буде нести відповідальність і компенсувати витрати за злочини, які скоєні внаслідок агресії Росії. Вже сьогодні українські суди першої інстанції приймають рішення за відповідними позовами на користь громадян України. Сплачувати за це будуть саме платники податків України, а не Росія.

Ми пропонуємо уточнити щодо закінчення тимчасової окупації: відповідальність за захист права на життя та збереження майна на тимчасово окупованих територіях відповідно до норм міжнародного права, а саме – IV Женевської конвенції держава Україна покладає на державу-окупанта. Тобто всю відповідальність, у тому числі й фінансову, нестиме Російська Федерація.

Пропонуємо поширити цю норму не лише на окремі території Донбасу, а й на Крим і Севастополь. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку 296 відхилено. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправка 297. Не наполягає.

Поправка 303. Не наполягає.

Поправка 306. Не наполягає.

Поправка 307. Її враховано редакційно. Можна її поставити на голосування, щоб врахувати повністю? Ті поправки, які враховані повністю, їх можна ставити на голосування для підтвердження. Якщо поправку враховано редакційно, її можна поставити на голосування, щоб врахувати її повністю.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. А справа в тому, що там редакція статті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція Романа Семенухи, щоб поправку 307 не враховувати в тій редакції, в якій врахував комітет. Хто підтримує пропозицію Романа Семенухи, прошу проголосувати...

Будь ласка, пане Романе. Я думав, що ви без виступу.

СЕМЕНУХА Р.С. Шановні колеги! Хочу поставити на голосування для підтвердження поправку депутата Веселової, яку враховано частково. Поправка створює суттєві ризики, а то й прямо передбачає визнання Україною правочинів, які здійснюються на окупованих територіях. Що це, як не фактично легалізація окупаційної влади? Беззаперечно, Україна має забезпечити максимальну інтеграцію людей, які внаслідок агресії опинилися на тимчасово окупованих територіях. Але як може Україна здійснювати соціально-економічну програму на територіях, які вона не контролює? Поправка підтримана в такій редакції, яка є категорично неприйнятною. Тому прошу поставити її на голосування для підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дану поправку враховано редакційно. Хто за те, щоб врахувати її у тому обсязі, в якому подали автори, прошу проголосувати.

«За» – 24.

Рішення не прийнято.

Поправка 308. Та ж сама історія. Пане Романе, будь ласка, без виступу. Її враховано редакційно. Хто за те, щоб врахувати її у повному обсязі, прошу проголосувати. Голосуємо!

«За» – 22.

Рішення не прийнято.

Поправка 309. Не наполягає.

Поправка 310. Не наполягає.

Поправка 311. Не наполягає.

Поправка 312. Не наполягає.

Веселова наполягає на поправці 310. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

ВЕСЕЛОВА Н.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Усі мої поправки стосуються соціальної і гуманітарної сфер. Поправка 310 стосується реєстрації фактів народження та смерті громадян, які проживають на окупованій території. Зараз законодавством це питання улагоджене, прийнятий закон, який діє, яким користуються громадяни України, які виїжджають з окупованих територій, вони мають можливість зареєструвати факти народження та смерті через суд. Моєю поправкою 310 пропонується адміністративна процедура реєстрації таких фактів народження та смерті громадян, що проживають на окупованій території.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Комітет відхилив її. Хто підтримує поправку 310, прошу проголосувати.

«За» – 30.

Рішення не прийнято.

Поправка 317. Не наполягає.

Колеги, будь ласка, не нервуйте. Достатньо підняти руку. Чи був випадок, що я не надав слово? Не було. Тому не реагуйте так емоційно. Спокійніше.

Поправка 315. Купрій. Будь ласка.

КУПРІЙ В.М. Шановні колеги! У статті 6 законопроекту у версії, яку нам запропонував Президент Порошенко, вказана в останньому абзаці така фраза, що держава Україна не несе відповідальності за протиправні дії Російської Федерації як держави-агресора. Це дуже добре. Але коли стане питання відшкодування завданих збитків, то нашим громадянам доведеться йти до суду, а в судовому процесі і цивільному законодавстві використовуються трохи інші терміни.

Ми пропонуємо спростити і надати дороговказ суддям для того, щоб вони задовольняли позови проти Російської Федерації, і додати фразу, що відшкодування матеріальної та моральної шкоди, заподіяної внаслідок тимчасової окупації державі Україна, юридичним

і фізичним особам, у повному обсязі покладається на Російську Федерацію. Тобто це спростить юридичний захист.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дану поправку враховано частково. Хто за те, щоб прийняти її повністю в редакції авторів, прошу проголосувати. Будь ласка.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Спочатку буде Веселова, а потім Мусій.

Веселова. Будь ласка, увімкніть мікрофон. Назвіть відразу номер поправки, будь ласка.

ВЕСЕЛОВА Н.В. Шановні колеги! Прошу підтримати мою поправку 311. Вона звучить так:

«Установити, що громадянам, які проживають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, виплата пенсій та надання соціальних послуг здійснюються на неокупованій території у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, за умови подання щороку до 31 грудня заяви про продовження виплати.

Суми пенсії, на які особи мають право, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком».

У даний час Пенсійний фонд України не закладає навіть у резервний фонд ту заборгованість перед громадянами України, які проживають на окупованих територіях, і ми не знаємо, яку суму пенсій ми повинні будемо сплатити після звільнення, тому що не здійснюється навіть такий облік. До того ж є ризик подання цими громадянами України позовів до ЄСПЛ, тоді ми відшкодуємо не лише суми пенсій, а ще й моральний збиток. Тому прошу підтримати цю поправку і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 311. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Мусій. Будь ласка, увімкніть мікрофон. Наголосіть, про яку поправку ви будете говорити.

МУСІЙ О.С. Поправка 316. Хочу саме подякувати комітету, що він включив два дуже хороших пункти: це другий пункт цієї статті – про звільнення всіх незаконно затриманих з боку Російської Федерації українців і третій – щодо відповідних порушень матеріальних прав українців, які були здійснені. Але в чинному законі про окупацію Криму цих пунктів немає. Що вам заважає зараз, внівши назви «Крим» і «Севастополь», так само підтвердити незаконність порушення Російською Федерацією майнових прав і питання звільнення заручників з Криму? Тим самим ми цим законом вирішили б кримське питання незаконно затриманих кримських татар, українців і всіх інших. Українське законодавство цього не регулює. Невже важко вписати туди слова «Автономна Республіка Крим», і це вирішить питання, щоб дати змогу подавати це у міжнародні суди і забезпечити...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Отже, поправку 316 враховано частково. Хто за те, щоб врахувати її у повному обсязі, як подали автори, прошу проголосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 317. Сажко. Будь ласка, увімкніть мікрофон.

САЖКО С.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (одномандатний виборчий округ № 59, Донецька область, самовисуванець). Незважаючи на те, що Рада Безпеки ООН у своїй резолюції щодо України від 17 лютого чітко зазначила, що вирішення ситуації у східних регіонах може бути досягнуто лише через мирне врегулювання цієї кризи, Рада Безпеки ООН схвалює комплекс заходів щодо виконання Мінських угод. Тому моя пропозиція: чітко визначити в законопроекті, що закон про тимчасові заходи в АТО діятиме на ряду з цим декларованим законом та гарантії і пільги для наших громадян в АТО будуть збережені.

Частину другу статті 6 законопроекту після слів «визначається Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» доповнити

словами «та Законом України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 317 комітетом відхилено. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 35.

Рішення не прийнято.

Поправка 318. Не наполягає.

Поправка 320. Наполягає. Ілленко. Будь ласка.

ІЛЛЕНКО А.Ю. Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Необхідно виключити, на наш погляд, частину другу статті 6 законопроекту, оскільки вона фактично встановлює можливість торгівлі з тимчасово окупованими територіями. Ми вважаємо, що це є цілком неприпустимо. Так само як і всі інші питання, пов'язані з визнанням правочинів на окупованих територіях. Ми вважаємо, що це повністю суперечить елементарній логіці, тому що ми визнаємо ці території окупованими. Тоді це буде просто квазівизнання, якщо ми не будемо підсилювати це такими необхідними кроками.

Тому ми вважаємо, що торгівля з окупованими територіями є неможливою. Ми вважаємо, що визнання будь-яких правочинів на окупованих територіях є неможливим, і не треба це прикривати ніякою гуманітарною риторикою. Якщо це окупована територія, то вона є окупована і крапка! Ми не визнаємо ніяких документів звідти і не повинні мати з ними жодних економічних контактів, поки ми їх не звільнимо і не повернемо в конституційне русло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправку 320 відхилено. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка 321. Не наполягає.

Поправка 322. Не наполягає.

Поправка 324. Не наполягає.

Поправка 325. Не наполягає.

Поправка 327. Не наполягає.

Поправка 328. Не наполягає.
Поправка 329. Не наполягає.
Поправка 330. Не наполягає.
Поправка 332. Не наполягає.
Поправка 337. Не наполягає.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Поправка 334. Веселова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 334. Веселова. Будь ласка.

ВЕСЕЛОВА Н.В. Шановні колеги! Прошу підтримати мою поправку 334, яка стосується врегулювання питання щодо тимчасово переміщених вишів та абітурієнтів, які вступають з тимчасово окупованих територій до вишів, що розміщені на підконтрольній території України.

Це питання вже врегульовано чинним законодавством, але якщо його зараз не внести до нового проекту закону, то нам доведеться приймати новий закон і врегульовувати заново це питання, тому що воно прив'язано до терміна «антитерористична операція». Тож є можливість зараз підтримати мою поправку.

Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Поправку 334 відхилено комітетом. Хто її підтримує, прошу голосувати.

«За» – 26.

Рішення не прийнято.

Поправка 338. Сотник. Будь ласка.

СОТНИК О.С. Дякую. Фракція «Самопоміч». Поправка 338 про те, що держава Україна робить для людей, для цивільного населення, для захисту їх прав. Ми тут дуже чітко визначаємо, тому що є конкретні механізми у міжнародному праві, і Україна буде виглядати дуже позитивно і збалансовано, якщо, з одного боку ми говоримо про те, що окупант має нести відповідальність за порушення прав людини і дотримання прав людей на цих територіях. Але, водночас, ми як Україна, як держава сприяємо громадянам у захисті їх прав

у Європейському суді з прав людини згідно зі статтею 33 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Тобто ми всіма силами, як може Україна, будучи жертвою російської агресії, допомагаємо своїм громадянам, у тому числі тимчасово переміщеним особам, для того, щоб захистити свої права у зв'язку з порушенням їх Російською Федерацією.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправку 338 враховано частково редакційно. Хто за те, щоб врахувати її повністю, прошу голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

У першому розділі залишилися останні дві поправки 343 і 344 Левченка. Наполягає? Будь ласка, увімкніть мікрофон. Це будуть останні поправки до обіду.

ЛЕВЧЕНКО Ю.В. «Свобода», виборчий округ № 223, місто Київ. Абсолютно неприпустимими є будь-яка торгівля і будь-які економічні зв'язки з окупованими територіями. На превеликий жаль, цей законопроект лишає таку можливість, не просто її лишає, а узаконює її, за рішенням Кабінету Міністрів можна проводити таку торгівлю.

Ми пропонуємо доповнити законопроект статтею б¹ такого змісту:

«Господарська діяльність на тимчасово окупованій території забороняється, у тому числі будь-які операції з постачання будь-яких товарів (робіт, послуг) на тимчасово окуповані території, крім діяльності з переміщення на тимчасово окуповану територію гуманітарної допомоги у співпраці з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та під контролем Організації з безпеки та співробітництва в Європі».

Не може бути торгівлі з окупантом, торгівля з окупантом полегшує окупацію. Ви постійно маніпулюєте, говорите про те, що не треба розривати зв'язки. Але насправді, якщо захопили шматок країни і ви полегшуєте тому, хто захопив шматок країни, далі контролювати цей шматок, то ви тим самим і розриваєте зв'язки, не може бути торгівлі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 343. Вона відхилена комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Давайте ще поправку 344. Ви будете наполягати, пане Юрію? Ні, поправка 344 ще цього розділу. Добре, щоб я знав, з розгляду якої поправки ми будемо починати нашу роботу. Тоді після обіду ми розпочнемо роботу з розгляду поправки 344. Зараз згідно з Регламентом я змушений завершити ранкове засідання.

З вашого дозволу я скористаюся ще можливістю, щоб прочитати оголошення. Хочу наголосити, що ми сьогодні повинні сконцентруватися, щоб завершити розгляд розділу законопроекту. Буду просити всіх після обіду працювати ефективно. Зараз коротке оголошення.

Перше. Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляю про створення у Верховній Раді України міжфракційного депутатського об'єднання «Правозахисна коаліція». Співкерівниками цього об'єднання обрано народних депутатів Олену Сотник та Ігоря Луценка.

Друге. Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляю про створення у Верховній Раді України міжфракційного депутатського об'єднання «Питна вода». Керівником цього об'єднання обрано народного депутата Реку Андрія Олександровича.

Третє. Відповідно до статті 60¹ Регламенту Верховної Ради України повідомляю про створення у Верховній Раді України міжфракційного депутатського об'єднання «Коаліція на підтримку плану економічного розвитку та інвестицій – плану Маршалла для України». Керівником цього об'єднання обрано народного депутата Гопко Ганну Миколаївну.

Колеги, ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошую закритим.

Вечірнє засідання розпочнеться о 16 годині. Тому прошу автора поправки і всіх народних депутатів рівно о 16 годині прибути до сесійного залу для продовження нашої роботи.